

Деловодни број: 411/2024

Датум: 15.11.2024.године

**Основна музичка школа
„Филип Вишњић“
Шид**

Школски програм

**За период
2024-2028. године**

Циљеви Школског програма

1. Конкретизација и прилагођавање законом прописаног наставног плана и програма условима и ресурсима школе
2. Усвајање елементарних музичких знања и развој музичке културе
3. Информисање ученика, родитеља и локалне заједнице о образовним садржајима
4. Оспособљавање ученика за наставак школовања у средњој музичкој школи, као и за аматерско бављење музиком, на нивоу основношколског знања и искуства

Начин остваривања принципа образовања

1. Школа поштује право на образовање, и образовање и васпитање чини доступним без дискриминације и издвајања по основу пола, социјалне, културне, етничке, религијске или друге припадности, месту боравка, односно пребивалишта, материјалног или здравственог стања, тешкоћа и сметњи у развоју, за све ученике који положе пријемни испит, али што се тиче омогућавања права на доступност образовања лицима са инвалидитетом, постоје потешкоће техничке природе, које школа не може самостално да отклони (с обзиром на то да не поседује сопствени простор, већ користи простор који је у власништву ОШ „Бранко Радичевић“).
2. Школа омогућава квалитетно и уравнотежено образовање и васпитање, засновано на тековинама и достигнућима савремене науке и прилагођено узрасним и личним образовним потребама сваког детета, ученика кроз индивидуални облик рада, а ученици имају могућност да у оквиру предвиђеног градива сами бирају образовне садржаје који одговарају њиховим образовним потребама и сензибилитету.
3. Школа обезбеђује негововање отворености, сарадње, толеранције, свести о културној и цивилизацијској повезаности у свету, посвећености основним моралним вредностима, вредностима правде, истине, солидарности, слободе, поштења и одговорности и осигурава пуно поштовање права детета и ученика захваљујући континуираном оснаживању запослених (кроз активности Тима за безбедност, саветодавни рад директора са запосленима, радионице комуникације и посеђивање програма стручног усавршавања) да истрају на поштовању ових принципа.
4. Школа обезбеђује усмереност образовања и васпитања на дете и ученика кроз разноврсне облике наставе, учења и оцењивања којима се излази у сусрет различитим потребама ученика, развија мотивација за учење и подиже квалитет постигнућа (смотре, преслушавања, интерни и јавни часови, концерти, такмичења);
5. Школа обезбеђује једнаке могућности за образовање и васпитање у складу са потребама и интересовањима деце и ученика без препрека за промене, настављање и употпуњавање образовања и образовање током целог живота на тај начин што излази у сусрет потребама ученика када је у питању убрзано напредовање или задржавање ученика у истом разреду у циљу усклађивања трајања школовања или боље припреме за наставак школовања. Поред тога ученицима је омогућено и ванредно школовање путем полагања испита.
6. Имајући у виду све специфичности основног музичког образовања, школа инсистира на благовременом стицању свих знања и вештина, које ће створити базу за касније лакше оспособљавање ученика за рад, усклађено са савременим захтевима музичке професије

(за коју се наши ученици припремају почев од првог разред основне музичке школе, кроз различите активности кроз које стичу увид у захтеве професије).

Школа својом организацијом и садржајима обезбеђује и:

7. ефикасну сарадњу са породицом кроз редовне контакте са предметним наставницима и директором школе и кроз њихово укључивање у остваривање постављених образовно-васпитних циљева
8. праћење потреба локалне заједнице (приликом уписивања ученика у школу) и организација надлежних за послове запошљавања (приликом упућивања ученика на даље школовање)
9. разноврсне облике сарадње са локалном заједницом и широм друштвеном средином како би се постигао пун склад између индивидуалног и друштвеног интереса у образовању и васпитању (концерти, сарадња са институцијама образовања и културе у граду и шире, сарадња са музичким школама на нивоу Србије, сарадња са ФМУ и сарадња са институцијама за бригу о деци са посебним потребама);
10. ефикасност, економичност и флексибилност организације система ради постизања што бољег учинка (излажење у сусрет најразноврснијим образовним потребама ученика, почев од пружања могућности да ученик даје сугестије при одабиру програма, до припреме ученика за наступ на такмичењима, кроз свакодневни интензиван рад наставника – према указаној потреби, рад и током школских распуста)
11. отвореност према педагошким и организационим иновацијама кроз неговање сарадње са музички школама на нивоу наставних одсека, кроз организовање мајсторских курсева, организовање консултација са наставницима СМШ, кроз организовање манифестација (такмичења и фестивала на којима се размењују искуства и прате постигнућа ученика), кроз сарадњу са школама у иностранству у складу са материјалним могућностима школе и локалне заједнице.

У остваривању принципа образовања, школа посебну пажњу посвећује и:

12. правовременом укључивању у различите видове предшколског васпитања и образовања (кроз континуирану сарадњу са предшколским установама, као и кроз приређивање концерата и презентација за предшколце);
13. адекватној припремљености за школско учење и за прелазак на више нивое образовања и васпитања (кроз организовање рада припремног разреда, као и кроз припремање ученика за полагање пријемног испита за СМШ);
14. идентификацији, праћењу и стимулисању ученика са изузетним способностима, и обезбеђивању услова да без обзира на сопствене материјалне могућности (као будући уметнички потенцијали) имају приступ квалитетном образовању (кроз квалитетну наставу и разноврсну понуду ваннаставних активности, кроз које могу да сагледају и на прави начин вреднују своје способности);
15. могућности да деца и ученици са сметњама у развоју и са инвалидитетом, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ образовању, а болесна деца и ученици остварују право на појачан образовно-васпитни рад након повратка са болничког и кућног

- лечења, радећи на отклањању техничких ограничења за рад наставника у овим условима;
16. смањењу стопе осипања из система образовања и васпитања, посебно особа из социјално угрожених категорија становништва и удаљених подручја, особа са специфичним тешкоћама у учењу и подршци њиховом поновном укључењу у систем, у складу са принципима инклузивног образовања;
 17. каријерном вођењу и саветовању запослених и ученика усмереном ка личном развоју појединца и напредовању у образовном и професионалном смислу (кроз омогућавање присуствовања програмима сталног стручног усавршавања, кроз сталне консултације са директором школе усмерене на развој каријере, кроз омогућавање концертног наступања и организовање солистичких концерата наставника и ученика);
 18. остваривању права на образовање, без угрожавања других права детета и других људских права (о чему воде рачуна сви у школи, а посебно Тима за безбедност).

Начин остваривања циљева образовања

1. Пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета и ученика у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима школа остварује кроз континуирано праћење потреба и могућности детета и ученика и континуирано усклађивање садржаја рада тим потребама и могућностима.
2. Стицање квалитетних знања, вештина и ставова који су неопходни за лично остварење и развој, инклузију и запослење, као и за стицање и развијање основних компетенција (у погледу комуникације на језику уметности, компетенције учења како се учи, међуљудске и грађанске компетенције и културног изражавања) школа остварује кроз наставни процес, кроз радионице комуникације, кроз давање ученицима прилике да уче на основу позитивних примера које дају запослени у школи;
3. развој стваралачких способности, креативности, естетске перцепције и укуса школа остварује кроз наставни процес, али и кроз низ ваннаставних активности које организује (интерни и јавни часови, концерти, мајсторске радионице, такмичења и манифестације);
4. развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација школа обезбеђује кроз наставни процес, али и захваљујући додатном раду наставника.
5. оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем образовању, професионалном раду и свакодневном животу ради унапређивања личног живота и економског, социјалног и демократског развоја друштва школа омогућава кроз бројне ваннаставне активности (концерти, такмичења, радионице, укључивање ученика у рад културно-уметничких друштава);
6. развој мотивације за учење, оспособљавање за самостално учење, учење и образовање током целог живота и укључивање у међународне образовне и професионалне процесе школа обезбеђује квалитетним радом наставника, али и давањем могућности сваком ученику да у широкој понуди ваннаставних активности одабере ону која највише одговара његовим образовним потребама и сензибилитету. Школа негује сарадњу са бившим ђацима, који кроз одржавање солистичких концерата или кроз учествовање на концертима у организацији школе дају допринос правилном професионалном усмеравању млађих генерација. Школа негује сарадњу са школама у иностранству кроз заједничке концерте ученика и наставника и размену искустава везано за организовање

рада школе;

7. развој свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења школа ученицима обезбеђује кроз наставни процес и бројне ваннаставне активности;
8. оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота школа обезбеђује кроз редовне консултације родитеља са наставницима и директором школе, као и кроз програм припреме ученика за наставак школовања у СМШ (што подразумева давање ученицима тачних и благовремених информација о могућностима за даље школовање, давање тачне оцене нивоа постигнућа и процене да ли је ученик стекао сва потребна знања и вештина које ће му омогућити неометано праћење наставе из свих наставних предмета, организовање консултација са директорима СМШ и будућим наставницима, разматрање материјалних могућности породице када је у питању набавка квалитетног инструмента неопходног за наставак школовања, разматрање могућности да ученик буде смештен у дому итд.);
9. Имајући у виду све специфичности основног музичког образовања, школа инсистира на благовременом стицању свих, за рад и занимање потребних знања, вештина и стручних компетенција, у складу са захтевима занимања и потребама тржишта рада, кроз стално указивање на значај стицања квалитетних и употребљивих знања за будући живот.
10. развој и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности школа негује кроз поштовање законске процедуре везано за спровођење забране пушења, кроз разговора са ученицима о начинима чувања здравља, кроз разговоре о безбедности ученика у школи у оквиру седница Ученичког парламента и кроз едукативне постере на огласним таблама школе;
11. развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине, еколошке етике и заштите животиња школа обезбеђује кроз разговора са ученицима у оквиру реализовања наставе и ваннаставних активности, а поред тога и у оквиру путовања на Републички фестивал МБШС, који се сваке године одржава у другом граду у Србији, чиме се пружа могућност да се током обиласка града и околине са ученицима разговара на наведене теме;
12. развој способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, квалитетне и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад и неговање другарства и пријатељства школа обезбеђује кроз присуствовање наставника програмима стручног усавршавања, кроз позитивне примере понашања и начина комуникације запослених (са ученицима, родитељима и међусобно) и кроз радионице;
13. развијање способности за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву заснованом на поштовању људских и грађанских права, права на различитост и бризи за друге, као и основних вредности правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности школа обезбеђује кроз континуирани утицај и разговор запослених (нарочито наставника и директора школе) са ученицима и кроз радионице;
14. формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности држави Србији, поштовање и неговање српског језика и свог језика, традиције и културе српског народа, националних мањина и етничких заједница, других народа, развијање мултикултурализма, поштовање и очување националне и светске културне баштине школа обезбеђује кроз обраду

композиција различитих домаћих и иностраних аутора и разговоре о њиховом садржају, кроз континуирани позитиван утицај запослених, кроз сталне разговоре са ученицима и кроз радионице.

15. развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости школа остварује кроз утицај запослених на ученике давањем личног позитивног примера, кроз рад тима за безбедност, кроз едукативне построје, кроз сталне разговоре са ученицима на наведене теме и кроз радионице;
16. повећање образовног нивоа становништва и развој Републике Србије као државе засноване на знању, школа остварује кроз одговоран приступ раду са ученицима, кроз пружање додатне подршке ученицима, кроз организовање концерата за ученике основних школа, средњих школа, предшколских установа и концерата за грађанство.

Начин остваривања стандарда постигнућа

1. Општи исходи образовања и васпитања резултат су целокупног процеса образовања и васпитања којим се обезбеђује да деца, ученици и одрасли стекну знања, вештине и вредносне ставове који ће допринети њиховом развоју и успеху, развоју и успеху њихових породица, заједнице и друштва у целини.
2. Школа обезбеђује све потребне услове да деца и ученици постижу опште исходе, односно буду оспособљени да:
 - 1) усвајају и изграђују знање, примењују и размењују стечено знање;
 - 2) науче како да уче и да користе свој ум;
 - 3) овладају знањима и вештинама потребним за наставак школовања и укључивање у свет рада;
 - 4) идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење;
 - 5) раде ефикасно са другима као чланови тима, групе, организације и заједнице;
 - 6) одговорно и ефикасно управљају собом и својим активностима;
 - 7) прикупљају, анализирају, организују и критички процењују информације;
 - 8) ефикасно комуницирају користећи се разноврсним вербалним, визуелним и симболичким средствима;
 - 9) ефикасно и критички користе научна и технолошка знања, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини;
 - 10) схватају свет као целину повезаних система и приликом решавања конкретних проблема разумеју да нису изоловани;
 - 11) покрећу и спремно прихватају промене, преузимају одговорност и имају предузетнички приступ и јасну оријентацију ка остварењу циљева и постизању успеха.
3. Остваривање општих исхода образовања и васпитања школа обезбеђује образовно-васпитним процесом, кроз све облике, начине и садржаје рада.
4. Школа обезбеђује остваривање Стандарда образовања и васпитања:
 - 1) општих и посебних стандарда знања, вештина и вредносних ставова ученика (у даљем тексту: општи и посебни стандарди постигнућа), кроз континуирани рад са ученицима и праћење и вредновање квалитета ученичких постигнућа;

- Развијање афирмативних етичких ставова у односу на општељудске вредности, националну и светску културну баштину, значај музичке уметности у светској култури, професију музичара и важност његове улоге у друштву.
- Иновативна корелација међу одсецима везано за ваннаставне активности
- Успостављање веза и комуникације са локалном заједницом и њихово информисање о активностима школе преко свих доступних електронских и писаних медија, брошура као и путем и ФБ странице школе.

Назив и врста Школског програма

Посебан школски програм за основно музичко образовање и васпитање

Трајање програма образовања и васпитања које школа остварује

6 година - клавир, хармоника, виолина, тамбура, флаута, кларинет, саксофон

Језик на коме се остварује Школски програм

Школски програм се остварује на српском језику.

Наставни план за основно музичко образовање и васпитање

/приказ циклуса образовања, наставних предмета и фонда часова по предметима и разредима/

ОБАВЕЗНИ ОДСЕЦИ

ОДСЕК ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ - ШЕСТОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Први циклус						Други циклус					
	I разред		II разред		III разред		IV разред		V разред		VI разред	
	Фонд часова											
	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	Нед.	год.
Инструмент	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70	2	66
Солфеђо	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70	2	66
Теорија музике	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	33
Оркестар, хор, камерна музика	-	-	-	-	-	-	2	70	2	70	2	66
СВЕГА	4	140	4	140	4	140	6	210	6	210	7	231

Обавезни предмети у оквиру одсека за класичну музику Основне музичке школе „Филип Вишњић“ су:
Клавир, Хармоника, Виолина, Тамбура, Флаута, Кларинет, Саксофон, , Солфеђо,
Теорија музике, Камерна музика, Хор и Оркестар.

Трајање часа главног предмета - Инструмента

Трајање школовања	I разред	II разред	III разред	IV разред	V разред	VI разред
6 година	30 мин	30 мин	30 мин	45 мин	45 мин	45 мин

- Трајање часа солфеђа и теорије музике: 45 минута
- Трајање часа клавирске сарадње – корепетиције за ученике дувачког и одсека жичаних инструмената

За ученике првог циклуса: 15 минута

За ученике другог циклуса: 30 минута

Наставник корепетитор држи ученику наставу у присуству наставника главног предмета и самостално као припрему за јавни наступ.

- Трајање часа групног музицирања (Камерна музика, Хор или Оркестар) за ученике Другог циклуса шестогодишње и четворогодишње школе: 45 минута
- Трајање часа припремног разреда: 2 пута недељно по 45 минута

Програми обавезних и изборних предмета по циклусима и по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање и врсте активности у образовно – васпитном раду

Клавир

Хармоника

Виолина

Тамбура

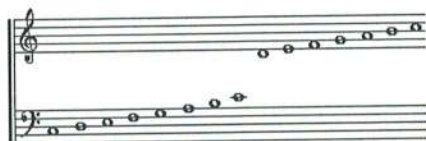
Флаута

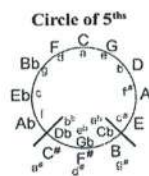
Кларинет

Саксофон

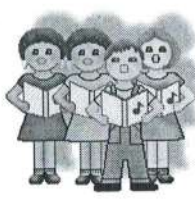
Солфеђо

Теорија музике

Камерна муз.

Хор

Оркестар

Припремни разред

ШЕСТОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

КЛАВИР

Јавни часови – октобар/новембар, децембар, март/април, мај/јун

Посебне активности: учешће на такмичењима републичког и међународног ранга.

ПРВИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– опише својим речима делове клавира и начин добијања тона на клавиру; – правилно седи за клавиром; – изражајно пева, а потом самостално или уз пратњу наставника свира кратке и лаке песмице по слуху;	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Положај за клавиром. Поставка руку и прстију. Вежбе за опуштање. Вежбе за правилно ритмизирање. Неговање музичке меморије. Привикавање ученика на самоконтролу звука и схватање музичког облика. Основне врсте удара: портато, легато, стакато. Вежбе за гипкост зглоба (свирање интервала).

– примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст у виолинском и бас кључу; – препозна основне ознаке за темпо, динамику, понављање, артикулацију и опише их својим речима; – опише својим речима појмове канон, имитација; – примени различита музичка изражајна средства у складу са карактером музичког дела; – самостално свира кратке композиције напамет; – самостално и уз помоћ наставника контролише квалитет звука; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при извођењу музике; – користи уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука.		Динамичке ознаке: пијано, мецофорте, форте, крешендо и диминуендо. Ознаке за темпо: анданте, модерато, алегро. Појам лука. Појам фразе. Појам такта, двотакта, тротакта са одговарајућим нагласцима. Упознавање вредности ноте и паузе као и триоле, синкопе и пунктиране ноте. Увођење ученика у начине вежбања. Читање нота, знаци за октаве, знаци за интервале. Остале ознаке на које се наилази у литератури предвиђеној програмом. Контрола звука. Полифонија – канон, имитација. Скале и трозвуци Дурске скале по квинтном кругу (почевши од тона ЦЕ) до четири повисилице у размаку једне октаве, у четвртинама, у паралелном и супротном смеру од истог тона. Дурски трозвук разложено и истовремено – основни положај и два обртаја трогласно у четвртинама. ЛИТЕРАТУРА – Једна од почетних школа за клавир – Томсон, Јела Кршић, Николајев – Бајер: <i>Школа за клавир</i> – од вежбе 85 и даље – Диверноа: <i>Етиде оп. 76</i> – основне вежбе за клавир – Черни: <i>Оп. 599, оп. 139, I свеска</i>
--	--	--

		– Гњесина: <i>Клавирска абечеда</i> , избор – Лешхорн: <i>Мелодичне етиде оп. 192</i> , избор – М. Лили Петровић <i>Школица за клавир Ниво А и Ниво Б</i> – М. Лили Петровић <i>Увођење у музику и свирање на клавиру са професором</i> – А. Артабаљевскаја <i>Први сусрет са музиком</i> – И друге композиције одговарајуће тежине
Обавезни минимум програма – лествице и трозвуци по програму – тридесетпет композиција – вежбе, етиде и разни комади.		
Јавни наступи – обавезна два јавна наступа током школске године		
Програм смотре на крају школске године: 1. Једна лествица по избору; 2. Једна етида или композиција виртуозних извођачких захтева; 3. Две композиције различитог карактера. Смотра на крају године не подлеже нумеричком начину оцењивања. Кључни појмови садржаја: клавир, тон, слушање, динамика, темпо		

ДРУГИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма:

- 5 етида (или виртуозних композиција сличних извођачких захтева);
- 5 композиција по слободном избору;
- 3 полифоне композиције;
- 1 цела сонатина и став сонатине или циклус варијација

Обавезна су 2 јавна наступа током школске године.

Приликом јавних наступа програм се изводи напамет.

Две смотре:

- I смотра - (децембар) - Из пређеног градива
- II смотра - (крај школске године)

1. Једна лествица;
 2. Једна етида (или виртуозна композиција);
 3. Две композиције, по слободном избору.
- Програм се изводи напамет.

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.
Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

ТРЕЋИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- 4 етиде (или композиције виртуозних извођачких захтева);
- 4 композиције, по слободном избору;
- 3 полифоне композиције;
- 1 цела сонатина и став сонатине или циклус варијација.

Обавезна су 2 јавна наступа

Приликом јавних наступа програм се изводи напамет.

Три смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотра - (крај првог полугодишта)
 - Једна лествица и две композиције, по слободном избору.
- III смотра - (март) - Из пређеног градива

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.
Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида;
3. Једна полифона композиција;
4. Један став сонатине;
5. Једна композиција, по слободном избору.

Испитни програм се изводи напамет.

Оцена са овог испита треба да буде одраз пажљиве, свеобухватне процене даље перспективе учениковог школовања.

ТРЕЋИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- 4 етиде (или композиције виртуозних извођачких захтева);
- 4 композиције, по слободном избору;
- 3 полифоне композиције;
- 1 соната или став сонатине (сонате) и циклус варијација;

Обавезна су 2 јавна наступа

Приликом јавних наступа програм се изводи напамет.

Три смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотра - (крај првог полугодишта)
 - Једна лествица и једна виртуозна етида.
- III смотра - (март) - Из пређеног градива

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.

Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна полифона композиција;
2. Једна етида (или виртуозна композиција);
3. Један став сонатине (сонате);
4. Једна композиција по слободном избору.

Испитни програм се изводи напамет.

ПЕТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- 4 етиде (или композиције виртуозних извођачких захтева);
- 4 композиције, по слободном избору;
- 3 полифоне композиције;
- 1 соната или став из сонате и циклус варијација;
- 1 композиција домаћег аутора.
-

Обавезна су 2 јавна наступа

Приликом јавних наступа програм се изводи напамет.

Три смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотра - (крај првог полугодишта)

- Једна лествица и једна виртуозна етида.

➤ III смотре - (март) - Из пређеног градива

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.

Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна полифона композиција;
2. Једна етида (или виртуозна композиција);
3. Један став сонате;
4. Једна композиција по слободном избору;
5. Једна композиција домаћег аутора.

Испитни програм се изводи напамет.

ШЕСТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- 4 етиде (или композиције виртуозних извођачких захтева);
- 4 композиције, по слободном избору;
- 3 полифоне композиције;
- 1 соната или став сонате и циклус варијација;
- 1 композиција домаћег аутора.

Обавезна су 2 јавна наступа

Приликом јавних наступа програм се изводи напамет.

Три смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотра - (крај првог полугодишта)
 - Једна лествица и једна виртуозна етида.
- III смотра - (март) - Из пређеног градива

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.

Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна полифона композиција;
2. Једна етида (или виртуозна композиција);
3. Један став сонате;
4. Једна композиција по слободном избору;
5. Једна композиција домаћег аутора.

Испитни програм се изводи напамет.

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ НАСТАВНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА И ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОМ РАДУ

Образовање и васпитање ученика музике је изразито захтеван и одговоран посао. Подразумева се да онај који се њиме бави, поред одговарајућег професионалног знања и искуства треба, свакако, да поседује још и доста широк увид у основне принципе и законитости развојне психологије.

Будући да је, нарочито у оквирима индивидуалне наставе, наставни процес снажно обележен феноменом трансфера, наставник, у функцији "трећег родитеља", представља важну идентификациону фигуру, у пресудној мери одговорну за музичку, а знатним делом и личну судбину свог ученика. Оваква одговорност обавезује наставника на основно упознавање учениковог породичног окружења (пре свега, интензитета и карактера родитељске подршке учениковом музичком школовању и нивоа њихових очекивања), једнако као и услова у којима ученик живи (нарочито квалитета инструмента на којем вежба или могућности набавке инструмента, уколико га ученик не поседује). Опскрбљен подацима ове врсте, наставник ће бити у стању да прецизније процени ученикову личност, посебно његову музичку мотивацију и његове развојне капацитете те да, на основу такве процене, креира наставно-васпитни третман, којим ће ученика довести до оптималног остварења његовог индивидуалног потенцијала.

Није потребно наглашавати у којој мери наставников став према ученику ваља да буде обележен наклоношћу, топлином, саосећањем, разумевањем, подршком, охрабрењем и поштовањем.

Пошто је примарна наставникова улога да негује учеников таленат, то неизбежно ограничава његов критицизам на веома уско подручје крајње неопходности – једино у којем се он може сматрати конструктивним.

Од наставника се очекује да се редовно, савесно припрема за часове и пажљиво прати и планира развој сваког свог појединог ученика. Ова припрема обухвата читав спектар активности – од детаљног проучавања композиција са учениковог репертоара (аналитичким просвиравањем или, евентуално, припремањем за извођење на подијуму), преко упоређивања различитих издања и допуњавања одабраних редакција, до континуираног вођења обимне евиденције о учениковом раду и напретку.

Претпоставка је да ће добар наставник увек имати на уму комплексност и свеобухватност процеса музичке наставе и да ове њене важне стране никад неће запостављати ради пуког усавршавања искључиво занатске компоненте учениковог свирања. То значи да ће се он, током читавог периода учениковог рада на одабраном делу, трудити да му пренесе не само своје знање о прстореду, педализацији, техничким поступцима и извођачким изражајним средствима неопходним за примерено извођење дела, него и одређен број суштински важних информација о аутору дела, историјској епохи којој припада и специфичним особинама самог дела (облику у којем је написано, мелодијским, ритмичким, хармонским и контрапунктским појединостима које га карактеришу, емотивној,

поетској, психолошкој или филозофској позадини његове уметничке представе и његовој естетској вредности).

Квалитет првог и неколицине наредних часова (педагошка пракса ово потврђује) најчешће пресудно утиче на даљи развој учениковог интересовања за музику. Наставнику се, из тог разлога, препоручује да посвети већу пажњу овој проблематици, проналажењем и практичном применом најподстицајнијих и најинспиративнијих могућих наставних метода.

Препоручују се велика умереност и опрез у организовању ученикових такмичарских активности. Обазрив наставник неће допустити да ученикова мотивација временом постане искључиво такмичарски обојена, једнако као што неће упасти у опасну замку вредновања резултата сопственог рада бројем награда и признања које његови ученици освајају.

Равноправан третман свих ученика у класи наставник не сме, ни на какав начин и ни под каквим условима, да доведе у питање. Било какав дискриминаторски став у односу на степен музичке обдарености или неко друго учениково индивидуално својство сматра се педагошки и морално недопустивим.

Савестан наставник ће, разуме се, обазривим, интроспективно-аналитичким приступом проблематици индивидуалног наставног процеса пажљиво штитити ученика од развојно погубног пројектовања сопствених амбиција.

Једна од најважнијих потврда његове исправне педагошке позиције биће упоран рад на сопственом усавршавању – повременим учењем нових дела, стицањем додатних увида у област клавирске литературе, честим одласцима на концерте, праћењем актуелних збивања у светској дискографији, јавним наступањем, периодичним обнављањем теоријског знања, читањем методолошке, педагошке и психолошке литературе, сталним допуњавањем личног образовања и проширивањем својег културног и духовног хоризонта.

ХАРМОНИКА

Јавни часови – октобар/новембар, децембар, март/април, мај/јун

Посебне активности: учешће на такмичењима републичког и међународног ранга.

ПРВИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
– опише својим речима карактеристике хармонике и начин добијања тона; – правилно седи и држи инструмент; – правилно поставља руке на обе клавијатуре; – правилно води и мења мех; – примени основне елементе нотне писмености, чита виолински и бас кључ; – препозна основне	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Карактеристике инструмента. Седење и држање инструмента. Поставка леве и десне руке. Мех. Виолински и бас кључ. Основне ознаке. Артикулација. Регистри. Музичка меморија. Јавни наступи. Понашање на јавном наступу.

ознаке за темпо, динамику, акценте, понављање; – примени означену артикулацију и обликује фразу; – употреби регистре у циљу промене боје и висине тона; – самостално свира соло кратке композиције напамет; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.		Скале и трозвучи: Це-дур, Ге-дур, Де-дур, Ф-дур (паралелно у четвртинама, трозвук-мало разлагање и симултано) ЛИТЕРАТУРА: – З. Ракић: <i>Хармоника за 1.разред основне музичке школе</i> (уџбеник); – З. Ракић: <i>Хрестоматија за хармонику</i>; – З. Ракић: <i>Композиције за хармонику</i>; – В. В.Терзић: <i>Школа за хармонику</i>, 1.свеска; – А. Факин: <i>Школа за хармонику</i>, 1.свеска; – Л. Међери: <i>Избор композиција за хармонику</i>, 1.свеска; – М. Барачков: <i>Избор композиција за хармонику</i>, 1.свеска;
Обавезни минимум програма: – Це-дур, Ге-дур, лестнице (паралелно у четвртинама, трозвук-мало разлагање и симултано); – тридесет техничких вежби-етида (са различитим техничким захтевима); – осам комада, песмица;		
Јавни наступи: -обавезна два јавна наступа током школске године.		
Смотра: 1.Једна лестница; 2.Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева); 3.Две композиције, по слободном избору;		

ДРУГИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- лестнице и трозвучи по програму;
- 15 техничких вежби - етида;

- 6 композиција различитих епоха и садржаја.
- Обавезна су 2 јавна наступа
- Приликом јавних наступа програм се изводи напамет.

Четири смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
 - II смотра - (децембар) - Из пређеног градива
 - III смотра - (март) - Из пређеног градива
 - IV смотра - (крај школске године)
 1. Једна лествица;
 2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
 3. Једна полифона композиција;
 4. Једна композиција по слободном избору.
- Програм се изводи напамет.

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.

Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

ТРЕЋИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- лествице по програму;
- 10 техничких вежби-етида;
- 5 композиција различитих епоха и садржаја.

Обавезна су 2 јавна наступа

Приликом јавних наступа програм се изводи напамет.

Три смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
 - II смотра - (крај првог полугодишта)
 - Две композиције, по слободном избору
- Програм се изводи напамет.
- III смотра - (март) - Из пређеног градива

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.

Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна лествица (четвртина = 66);
 2. Једна етида;
 3. Једна полифона композиција;
 4. Једна композиција по слободном избору.
- Испитни програм се изводи напамет.

Оцена са овог испита треба да буде одраз пажљиве, свеобухватне процене даље перспективе учениковог школовања.

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- лествице по програму;
- 8 техничких вежби-етида;
- 4 композиције различитих епоха и садржаја;
- 1 циклична композиција.

Обавезна су 2 јавна наступа

Приликом јавних наступа програм се изводи напамет.

Три смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотра - (крај првог полугодишта)
 - Две композиције, по слободном избору.
- III смотра - (март) - Из пређеног градива
-

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.
Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна лествица (четвртина = 76);
 2. Једна етида;
 3. Једна полифона композиција;
 4. Једна циклична композиција или две композиције различитог карактера.
- Испитни програм се изводи напамет.

ПЕТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- лествице по програму;
- 8 етида;
- 4 композиције различитих епоха и садржаја;
- 1 циклична композиција.

Обавезна су 2 јавна наступа

Приликом јавних наступа програм се изводи напамет.

Три смотре:

- I смотре - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотре - (крај првог полугодишта)
 - Једна етида и једна композиција по слободном избору.
- III смотре - (март) - Из пређеног градива

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.
Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна лествица (четвртина = 84);
2. Једна етида;
3. Једна полифона композиција;
4. Једна циклична композиција.

Испитни програм се изводи напамет.

ШЕСТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- лествице по програму;
- 6 етида;
- 4 композиције различитих епоха и садржаја;
- 1 циклична композиција.

Обавезна су 2 јавна наступа

Приликом јавних наступа програм се изводи напамет.

Три смотре:

- I смотре - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотре - (крај првог полугодишта)
 - Једна етида и једна композиција по слободном избору.
- III смотре - (март) - Из пређеног градива

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.
Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида;
3. Једна полифона композиција;
4. Једна циклична композиција;
5. Једна композиција виртуозног карактера.

Испитни програм се изводи напамет.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА ХАРМОНИКА

Индивидуалну наставу треба максимално користити у раду са ученицима, без обзира на њихове способности. То је неопходно код овог инструмента, а у складу са физичким могућностима почетника.

Приликом постављања односа између пограмских захтева и планираног градива треба имати у виду све основне особине ученика. Прилагођавање наведених програмских захтева способностима ученика и његовом интересовању уједно усмерава ка квалитетнијој литератури и слушању одговарајућих композиција на нивоу узраста. Све захтеве треба остварити кроз мањи или већи број једноставнијих, односно сложенијих примера, зависно од могућности ученика.

Техничке елементе лествица и акорада, разних вежби и етида треба користити за одговарајуће поступно напредовање и овладавање основним облицима техничке поставке. Треба постићи одређени темпо кроз уједначени рад прстију у техничким вежбама и етидама, као и рад на техници меха. Рад на техници меха се прилагођава одређеној артикулацији, стилу и комплетном музичком изражавању, адекватно узрасту ученика.

Транскрибоване композиције старих мајстора користе се путем упознавања стила, као припрема за полифонију и каснији развој сложеније слушне контроле, уз независност прстију и руку.

Разни комади и једноставне цикличне форме су потребне за почетни развој музичке маште, смисла за облик и тонске боје, као и концентрације код ученика.

Употреба регистара треба да буде правилно постављена у односу на поједине музичке и техничке захтеве. Неговање квалитета тона, ритмичко-метричке стабилности, меморије, динамике, агогике и осталих елемената чак и код најједноставнијих примера школске литературе је важно за формирање комплетне музичке личности ученика на нивоу његовог узраста и могућности.

ВИОЛИНА

Јавни часови – октобар, новембар, децембар, март, април, мај

Посебне активности: учешће на такмичењима републичког и међународног ранга.

ПРВИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
– опише својим речима карактеристике виолине и начин добијања тона; – правилно стоји и држи инструмент и гудало; – изводи пицкато и основне потезе гудалом; – самостално поставља прсте леве руке на хватник у првој позицији на свим жицама; – изражајно пева а потом самостално или уз пратњу наставника свира кратке и лаке песмице по слуху; – интонативно и ритмички	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Карактеристике инструмента. Начин добијања тона. Поставка леве и десне руке. Техника десне руке: – квалитет звука на празним жицама; – држање и вођење гудала по једној жици; – прелазак са жице на жицу; – основне динамичке различитости по једној жици; – расподела гудала.

правилно контролише и чита нотни текст; – примени основне елементе нотне писмености у свирању нотног текста у виолинском кључу; – примени што богатију музичку фантазију коју је развио путем приче и игре са наставником у свирању; – користи различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника; – свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – активно слуша часове и јавне наступе других ђака – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.		<u>Основни потези:</u> деташе, легато, маркато (2 и 4 нота на једно гудало). Техника леве руке: – поставка прве позиције; – разлика степена и полустепена; – прва позиција, распореди прстију (полустепен 2-3 и 1-2 прст); – поставка прстију и упоређивање полустепена у односу на суседне жице. Једноставне вежбе за развој моторике прстију леве руке. Музички бонтон. Скале и трозвуци Дурске и молске скале са трозвуком у једној октави. ЛИТЕРАТУРА – А. С. Шаљман: <i>Бићу виолиниста</i> (I свеска А) – К. Тахтациев: <i>Виолина I</i> – Фортунатов: <i>Млади виолиниста</i> (I свеска) – М. Гарлицкиј, К. Родионов, Ј. Уткин, К. Фортунатов: <i>Хрестоматија I–II разред</i> – Б. Ферара: <i>Школа за виолину</i> – Ј. Јорданова: <i>Буквар за мале виолинисте</i> – З. Мемедовић: <i>Учим да свирам виолину</i> – Д. Марковић: <i>Почетна школа за виолину, I свеска</i>
Обавезни минимум програма		

– три дурске, односно молске скале са трозвучима; – двадесет вежбица, етида; – десет малих комада песмица
Јавни наступи – обавезна два јавна наступа током школске године.
Програм смотри – Једна једнооктавна скала са трозвучима (квинтакорд, сектакорд и квартсектакорд); – Једна етида или комад – Један комад или први став кончертина

ДРУГИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- 4 једнооктавне лествице;
- 6 етида са различитом проблематиком;
- 4 комада различитог карактера.

Обавезна су 2 јавна наступа

Приликом јавних наступа програм се изводи напамет.

Четири смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотра - (децембар) - Из пређеног градива
- III смотра - (март) - Из пређеног градива
- IV смотра - (крај школске године)
 1. Једна лествица;
 2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
 3. Две композиције, по слободном избору.

Програм се изводи напамет.

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.
Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања.

ТРЕЋИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- 4 лествице кроз две октаве и разлагања по Грегоријану;
- 6 етида са различитом проблематиком;
- 4 комада различитог карактера.

Обавезна су 2 јавна наступа

Приликом јавних наступа програм се изводи напамет.

Три смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотра - (децембар) - Из пређеног градива
- III смотра - (март) - Из пређеног градива

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.
Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна лествица кроз две октаве са разлагањима по Грегоријану;
2. Једна етида одговарајуће тежине;
3. Два комада различитог карактера, варијације или концертино.

Испитни програм се изводи напамет.

Оцена са овог испита треба да буде одраз пажљиве, свеобухватне процене даље перспективе учениковог школовања.

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- 4 дурске двооктавне лествице у позицији са разлагањима по Грегоријану;
- 8 етида са различитом проблематиком;
- 4 комада различитог карактера;
- 1 велика форма: став концерта, концертина, сонате или тема с варијацијама.

Обавезна су 2 јавна наступа

Приликом јавних наступа програм се изводи напамет.

Три смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотра - (децембар) - Из пређеног градива
- III смотра - (март) - Из пређеног градива

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.
Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна двооктавна лествица у позицији са разлагањима по Грегоријану;
2. Две етиде са различитом проблематиком;
3. Једна велика форма: став из концерта или тема с варијацијама.

Испитни програм се изводи напамет.

ПЕТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- 2 двооктавне дурске и молске лествице са разлагањима са променом позиција по Грегоријану;
- 8 етида различите проблематике;
- 2 комада различитог карактера;
- 1 велика форма: став концерта или варијације.

Обавезна су 2 јавна наступа

Приликом јавних наступа програм се изводи напамет.

Три смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотра - (децембар) - Из пређеног градива
- III смотра - (март) - Из пређеног градива

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.
Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна лествица кроз две октаве са променом позиција и разлагањима по Грегоријану;
2. Две етиде са различитом проблематиком;
3. Један став концерта.

Испитни програм се изводи напамет.

ШЕСТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- 2 трооктавне дурске и молске лествице са разлагањима по Грегоријану;
- 6 етида различите проблематике;
- 2 комада различитог карактера;
- 2 велике форме: став концерта и два става из барокне сонате.

Обавезна су 2 јавна наступа

Приликом јавних наступа програм се изводи напамет.

Три смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотра - (децембар) - Из пређеног градива
- III смотра - (март) - Из пређеног градива

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.
Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна лествица кроз три октаве са разлагањима по Грегоријану;
2. Две етиде са различитом проблематиком;
3. Један став концерта;
4. Један комад.

Испитни програм се изводи напамет.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА ВИОЛИНА

Образовање и васпитање ученика музике је изразито захтеван и одговоран посао. Подразумева се да онај који се њиме бави, поред одговарајућег професионалног знања и искуства треба да, свакако, поседује још и доста широк увид у основне принципе и законитости развојне психологије.

Будући да је, нарочито у оквирима индивидуалне наставе, наставни процес снажно обележен феноменом трансфера, наставник, у функцији "трећег родитеља", представља важну идентификациону фигуру, у пресудној мери одговорну за музичку, а знатним делом и личну судбину свог ученика. Оваква одговорност обавезује наставника на основно упознавање учениковог породичног окружења (пре свега, интензитета и карактера родитељске подршке учениковом музичком школовању и нивоа њихових очекивања), једнако као и услова у којима ученик живи (нарочито квалитета инструмента на којем вежба или могућности набавке инструмента, уколико га ученик не поседује). Опскрбљен подацима ове врсте, наставник ће бити у стању да прецизније процени ученикову личност, посебно његову музичку мотивацију и његове развојне капацитете те да, на основу такве процене, креира наставно-васпитни третман, којим ће ученика довести до оптималног остварења његовог индивидуалног потенцијала.

Није потребно наглашавати у којој мери наставников став према ученику ваља да буде обележен наклоношћу, топлином, саосећањем, разумевањем, подршком, охрабрењем и поштовањем.

Пошто је примарна наставникова улога да негује учеников таленат, то неизбежно ограничава његов критицизам на веома уско подручје крајње неопходности – једино у којем се он може сматрати конструктивним.

Од наставника се очекује да се редовно, савесно припрема за часове и пажљиво прати и планира развој сваког свог појединог ученика. Ова припрема

обухвата читав спектар активности – од детаљног проучавања композиција са учениковог репертоара (аналитичким просвиравањем или, евентуално, припремањем за извођење на подијуму), преко упоређивања различитих издања и допуњавања одабраних редакција, до континуираног вођења обимне евиденције о учениковом раду и напретку.

Претпоставка је да ће добар наставник увек имати на уму комплексност и свеобухватност процеса музичке наставе и да ове њене важне стране никад неће запостављати ради пуког усавршавања искључиво занатске компоненте учениковог свирања. То значи да ће се он, током читавог периода учениковог рада на одабраном делу, трудити да му пренесе, не само своје знање о прстореду, техничким поступцима и извођачким изражајним средствима неопходним за примерено извођење дела, него и одређен број суштински важних информација о аутору дела, историјској епохи којој припада и специфичним особинама самог дела (облику у којем је написано, мелодијским, ритмичким, хармонским и контрапунктским појединостима које га карактеришу, емотивној, поетској, психолошкој или филозофској позадини његове уметничке представе и његовој естетској вредности).

Квалитет првог и неколицине наредних часова (педагошка пракса ово потврђује) најчешће пресудно утиче на даљи развој учениковог интересовања за музику. Наставнику се, из тог разлога, препоручује да посвети повишену пажњу овој проблематици, изналажењем и практичном применом најподстицајнијих и најинспиративнијих могућих наставних метода.

Препоручују се велика умереност и опрез у организовању ученикових такмичарских активности. Обазрив наставник неће допустити да ученикова мотивација временом постане искључиво такмичарски обојена, једнако као што неће упасти у опасну замку вредновања резултата сопственог рада бројем награда и признања које његови ученици освајају.

Равноправан третман свих ученика у класи наставник не сме, ни на какав начин и ни под каквим условима, да доведе у питање. Било какав дискриминаторски став у односу на степен музичке обдарености или неко друго учениково индивидуално својство сматра се педагошки и морално недопустивим.

Савестан наставник ће, разуме се, обазривим, интроспективно-аналитичким приступом проблематици индивидуалног наставног процеса пажљиво штитити ученика од развојно погубног пројектовања сопствених амбиција.

Једна од најважнијих потврда његове исправне педагошке позиције биће упоран рад на сопственом усавршавању – повременим учењем нових дела, стицањем додатних увида у област гудачке литературе, честим одласцима на концерте, праћењем актуелних збивања у светској дискографији, јавним наступањем, периодичним обнављањем теоријског знања, читањем методолошке, педагошке и психолошке литературе, сталним допуњавањем личног образовања и проширивањем свог културног и духовног хоризонта.

Тамбура Е прим

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање основних и елементарних знања на инструменту као равноправном инструменту у уметничкој и народној музици.
- Развијање базичних техника.
- Упознавање делова инструмента.
- Координација леве и десне руке.
- Одржавање инструмента и трзалице.
- Извођење дурске и молске лествице и трозвука основним елементима свирања на тамбури: ударци доле, горе, легато, тремоло, пицicato, великим палцем и средњим прстом десне руке, природни флажолет.
- Извођење техничких вежби за координацију десне и леве руке.
- Коришћење прве, друге, треће и четврте позиције.
- Свирање двоухвата и троухвата.
- Самостално увежбавање задатих композиција.
- Овладавање непознатим нотним текстом одговарајуће тежине.
- Упознавање нотног писма класичне и тамбурашке литературе.
- Овладавање основним музичким елементима.
- Развијање музичке меморије.

- Активно учешће у јавним наступима.
- Развијање креативности у складу са својим музичким, емоционалним и интелектуалним способностима.
- Оспособљавање за самосталност у раду.

ПРВИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– опише својим речима карактеристике тамбуре и начин добијања тона; – правилно седи и држи инструмент и трзалицу; – правилно истрзава и изводи потезе на доле неизменично и тремоло; – самостално поставља прсте леве руке на хватник у затвореном ставу; – изражајно пева а потом самостално или уз пратњу наставника свира кратке и лаке песмице по слуху; – изводи правилно техничке вежбе уз помоћ наставника; – примени основне елементе нотне писмености у свирању и читању нотног текста; – препозна основне ознаке за темпо, динамику, понављање... – примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког примера уз помоћ	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Карактеристике инструмента: начин добијања тона и поставка леве и десне руке Основи технике свирања на тамбури: Техника десне руке: – држање трзалица; – истрзавање на доле неизменично и тремоло; прва и друга позиција. Техника леве руке - дијатонска поставка прстију Основне ритмичке вредности (цела нота, половина, четвртина, осмина, шеснаестина и одговарајуће паузе). Основне динамичке ознаке – форте и пиано. Агогика ритенуто и корона. Музички бонтон Скале и трозвуци Свирање лествица кроз једну октаву у првој позицији са трозвучима и обртајима до три предзнака

наставника; – свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; – направи план вежбања уз помоћ наставника, или самостално; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – одржава инструмент; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.		ЛИТЕРАТУРА – С. Вукосављевић/И. Хаднађев/В.Ченејац: <i>Школа за тамбуре</i> – Б. Стојановић : <i>Тамбурашки буквар</i> – Б. Стојановић: <i>20 игара за соло тамбуру</i> – Т. Брадић – Синиша Леополд: <i>Школа за тамбуре I и II разред</i> – Д. Марковић: <i>Мали комади за виолину и клавир, прва и друга свеска</i> – Л. Малагурски: <i>Школа за тамбуру први и други део</i> – Фортунатов: <i>Избор етида за виолину I и II свеска</i> – Фортунатов: <i>Хрестоматија за виолину, I и II разред</i> – М. Јовић: <i>Школа за тамбуру Е-прим</i> – Б. Стојановић Љ./Марјановић: <i>Тамбурашке етиде</i> – Шрадик: <i>Вежбе за леву руку, I свеска</i> – С. Берта/С. Јарамазовић: <i>Школа тамбуре Војвођанског система Е-при</i> – А. Александров: <i>Педагошки репертоар домриста I и II разред</i> Друга литература по избору наставника, а у складу са захтевима програма и могућностима ученика.
---	--	--

Обавезни минимум програма
– две дурске лествице кроз једну октаву са трозвучима – десет техничких вежби – три етиде – три народне песме или игре – три комада
Јавни наступи – два наступа у току школске године
Програм смотри
– једна лествица – једна етида – две композиције, по слободном избору

ДРУГИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даљи рад на левој и десној руци и њиховом координацијом.
- Усавршавање технике тремола и наизменичних удараца.
- Упознавање ученика са шеснаестинама, триолама и пунктираним ритмом.
- Обрада нових врста тактова: 3/8, 2/2, 3/2.
- Објашњење нових динамичких нијанси: мецо пиано, крешендо и декрешендо.

ЛЕСТВИЦЕ

- Рад на дурским лествицама кроз једну октаву при коришћењу II и III позиције.

ЛИТЕРАТУРА

- А. Александров: Школа свирања на домри
- V. Чунин: Школа свирања на домри
- Б. Стојановић: Тамбурашки буквар
- Б. Стојановић: 20 игара за соло тамбуру
- Д. Марковић: Мали комади, I и II свеска
- А. Александров: Педагошки репертоар домриста, I и II разред
- Фортунатов: Хрестоматија за виолину, I и II разред
- Фортунатов: Избор етида за виолину, I и II свеска
- Шрадик: Вежбе за леву руку, I свеска
- Родионов: Почетна школа за виолину
- Група аутора:

Народне игре

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ

ПРОГРАМА

- две дурске лествице кроз једну октаву у II и III позицији са трозвучима и потезима;
- четири етиде;
- пет комада различитог карактера.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају школске године)

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа);
3. Две композиције, по слободном избору.

ТРЕЋИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Анализа једноставних музичких облика.
- Даље усавршавање технике свирања тремола.
- Рад на украсима (предудар).
- Упознавање природних флажолета и извођење пицicato палцем и средњим прстом.
- Израда динамичких нијанси: крешендо, декрешендо.
- Обрада једноставних двохвата и трохвата.

ЛЕСТВИЦЕ

- Упознавање молских лествица.
- Свирање лествица кроз две октаве.

ЛИТЕРАТУРА

- А. Александров: Школа свирања на домри
- В. Чунин: Школа свирања на домри
- Б. Стојановић: 20 игара за соло тамбуру
- Д. Марковић: Мали комади, I и II свеска
- Фортунатов: Хрестоматија за виолину, I и II разред
- Фортунатов: Избор етида за виолину, I и II свеска
- Шрадик: Вежбе за леву руку, I свеска
- Родионов: Почетна школа за виолину

- Група аутора: Народне игре
- Д. Марковић: Школа за виолину, II свеска
- Волфарт: Етиде за виолину, оп. 45
- Ивановић: Од преткласика до модерне, II свеска

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две дурске и две молске лествице кроз две октаве са трозвучима и потезима;
- четири етиде;
- пет комада различитог карактера.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Најмање два комада различитог карактера. Испитни програм се изводи напамет уз пратњу клавира.

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Упознавање и свирање композиција крупне форме: став из концертина, концерта, сонатине или варијације.
- Рад на лествицама до четири предзнака са ритмичким променама.
- Рад на украсима (двоструки предудар и краћи трилер).
- Инсистирање на музичком изразу.
- Читање с листа једноставних композиција.
- Оспособити ђаке да самостално штимују своје инструменте.

ЛИТЕРАТУРА

- Фортунатов: Хрестоматија за виолину, IV и V разред
- Фортунатов: Јуниј скрипач, друга свеска
- Б. Стојановић: 20 игара за соло тамбуру
- Група аутора: Народне игре
- Хендл: Варијације
- О. Ридинг: Концерти за виолину ха-мол, А-дур, Бе-дур

- П. Николић: Кончертино Ге-дур, А-дур
- Макс: Кончертино фачиле
- Вивалди: Концерт Ге-дур
- Кајзер: Етиде за виолину, оп. 24
- Шрадик: Вежбе за леву руку, I свеска

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две дурске и две молске лествице кроз две октаве са трозвучима и потезима;
- четири етиде;
- четири комада различитог карактера;
- једна велика форма.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- два комада различитог карактера

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица по избору дурска или молска кроз две октаве са трозвучима и потезима.;
2. Три комада различитог садржаја.

Испитни програм се изводи напамет уз пратњу клавира.

ПЕТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Рад на промени позиција у скоковима за леву руку.
- Упознавање украса: мордент, трилер.
- Упознавање нових ознака за темпо и агогику (*vivo*, *piu mosso*, *meno mosso*, *accelerando*)

ЛЕСТВИЦЕ

- Усавршавање свирања лествица.

ЛИТЕРАТУРА

- Галицки: Хрестоматија за виолину, III свеска
- Ивановић: Од преткласике до модерне, II и III свеска
- Кајзер: Етиде за виолину

- Волфарт: Етиде за виолину оп. 45, II свеска
- Вивалди: Концерти за виолину, Ге-дур, Де-дур
- О. Ридинг: Концерти за виолину, Ге-дур, Де-дур, а-мол
- Д. Марковић: Мали комади, III свеска
- Фортунатов: Хрестоматија за виолину, V и VI разред
- Б. Стојановић: 20 игара за соло тамбуру
- Група аутора: Народне игре
- Шрадик: Вежбе за леву руку

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две дурске и две молске лествице до пет предзнака кроз две октаве са трозвучима и потезима;
- четири етиде;
- четири комада различитог карактера;
- једна велика форма.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- два комада различитог карактера

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна лествица по избору, дурска или молска, кроз две октаве са трозвучима и потезима;
 2. Три комада различитог садржаја.
- Испитни програм се изводи напамет уз пратњу клавира.

ШЕСТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Даљи рад на комплетном музичком усавршавању, који подразумева захтеве у квалитету, темпу, динамици и квалитету тона.
- Усавршавање украса.
- Усавршавање технике тремола.
- Рад на легату у левој руци.
- Упознавање различитих ефеката на инструменту: вибрато десном и левом руком.

ЛЕСТВИЦЕ

Рад на лествицама кроз три октаве који захтева прештивавање IV жице цис¹ на ха

мале октаве.

ЛИТЕРАТУРА

- Кројцер: Етиде за виолину
- Фортунатов: Етиде за виолину
- Кајзер: Етиде за виолину
- Фортунатов: Млади виолиниста, III свеска
- Верачини: Сонате за виолину
- Вивалди: Концерти за виолину, а-мол, ге-мол
- Хубер: Кончертино Еф-дур
- Будашкин: Концерт за домру ге-мол, I став
- Бакланова: Кончертино де-мол
- Шрадик: Вежбе за леву руку, I свеска
- Б. Стојановић: 20 игара за соло тамбуру
- Група аутора :Народне игре

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

две дурске и две молске лествице кроз две и три октаве са трозвучима и потезима;

- четири етиде;
- четири комада различитог карактера;
- једна крупна форма.

ЈАВНИ НАСТУПИ

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Три комада различитог карактера.

Испитни програм се изводи напамет уз пратњу клавира.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

- два комада различитог карактера.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ТАМБУРЕ Е ПРИМ

Због досадашњег неуједначеног приступа у изучавању тамбуре, изабране су оне методе које су у пракси дале највеће резултате. Покрети десне руке су из шаке, са употребом трзалице од рога или адекватне тврде пластике. Дужина трзалице треба да је иста као дужина палца десне руке ученика. Трзалица у односу на палац треба да захвати угао од 20 до 30 степени. Десна рука не сме да се ослања на горњу плочу тамбуре осим на самом ободу тј. на страницама. Код е-прима положај леве руке је такав да сваки прст иде на следећи лествични тон, а код бас-прима у свако поље по један прст.

Тежиште програма је на савладавању техничких и музичких проблема у оквиру практичног рада са сваким учеником посебно.

У прва три разреда тежиште је на решавању техничких проблема, правилном држању инструмента и прозвођењу здравог тона, а у четвртом, петом и шестом разреду се поред технике више ради на интерпретацији.

Програм обухвата народну и уметничку музику па треба инсистирати на стилској различитости. У четвртом, петом и шестом разреду важан елемент у савлађивању програма је рад у оркестру где се на практичан начин развија смисао за колективно музицирање.

ФЛАУТА

Јавни часови – октобар, новембар, децембар, март, април, мај

Посебне активности: учешће на такмичењима републичког и међународног ранга.

ПРВИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
– опише својим речима карактеристике флауте и начин добијања тона; – дише уз подршку трбушних мишића, уз помоћ и контролу наставника; – контролише положај тела при свирању; – правилно поставља и држи инструмент; – производи самостално тон; – самостално поставља прсте леве и десне руке са ослањањем на	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Упознавање са флаутом, њеним карактеристикама и начином одржавања. Основно нотно описмењавање - упознавање са нотним вредностима и паузама. Основе технике дисања: удисај и издисај уз подршку трбушних мишића (дијафрагме), без инструмента и са њим. Поставка усана (амбажура) на глави флауте. Емитовање (добијање) тона у првој октави (количина,

усник, кажипрст леве и палац десне руке; – правилно изводи вежбе за тон уз помоћ наставника; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – користи предности дигитализације у слушању и извођењу; – покаже позитиван однос према заједничком свирању; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.		брзина и правац ваздуха). Улога језика – атак. Правилно држање инструмента: – држање тела; – поставка леве руке - стабилан ослонац на кажипрст; – поставка десне руке - стабилан ослонац на палац и мали прст. Овладавање грифовима прве октаве. Основне артикулације: портато и легато. Музичка меморија - неговање и развијање. Изддржавање тонова у оквиру савладаног тонског опсега. Камерно музицирање са наставником (дуо). Вежбе за развој покретљивости прстију тј. технике. Увођење у начине самосталног рада код куће. Музички бонтон. Скале и трозвуци Упознавање са тоналитетима и њиховим трозвучима у оквиру савладаног тонског опсега у целим нотама, половинама и лаганим четвртинама (Ге и Еф - дур) ЛИТЕРАТУРА Школе и етиде за флауту – М. Рикије: <i>Мени не мањка даха</i> – Т. Ваи: <i>Почетна књига за флауту</i> – Бантаи - Шипош: <i>АБЦ</i>
---	--	---

		– А. Кавчић Пуцихар: <i>Свирамо флауту</i> – М.Мојс: <i>Флаутиста почетник</i> – 1-3 – Љ. Димитријевић: <i>Школа за флауту за први разред – избор</i> – Тафанел – Гобер: <i>Комплетна метода за флауту – избор</i> и друга литература сличног садржаја и тежине Композиције уз клавирску пратњу Избор комада из збирке Хрестоматија 1 : – Руска народна песма: <i>Топ-Топ</i>, Кабалевски: <i>Мала полка</i>, Руска народна песма: <i>Препелица..)</i> – Ј. Хајдн: <i>Ариета</i> – Х. Персл: <i>Ригодон</i> – Чешка народна песма: <i>Анушка</i> – Пуцихар: <i>Лунина песма</i> – Е. Босвел : <i>Мало магаре</i> – Л. В. Бетовен: <i>Шкотска игра</i> – А. Гедике: <i>Игра</i> и друге композиције сличног садржаја и тежине
Обавезни минимум програма: – вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине, прилагођени узрасту почетника – избор неколико једноставних комада уз клавирску пратњу		
Јавни наступи – обавезна два јавна наступа током школске године		
Програм смотре: 1. једна лествица напамет; 2. једна етида; 3. једна композиција по слободном избору		

ДРУГИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине, прилагођени узрасту ученика.

-

Обавезна су 2 јавна наступа

Није обавезно да се програм свира напамет

Четири смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотра - (децембар) - Из пређеног градива
- III смотра - (март) - Из пређеног градива
- IV смотра - (крај школске године)
 1. Једна лествица - напамет;
 2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
 3. Једна композиција по слободном избору - напамет.

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.
Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

ТРЕЋИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- Техничке вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине.

Обавезна су 2 јавна наступа

Није обавезно да се програм свира напамет

Три смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотра - (децембар) - Из пређеног градива
- III смотра - (март) - Из пређеног градива
-

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.
Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним квинтакордима, у четвртинама и осминама - напамет;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Једно дело уз пратњу клавира - напамет.

Оцена са овог испита треба да буде одраз пажљиве, свеобухватне процене даље перспективе учениковог школовања.

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- Техничке вежбе, етиде, комади и сонате сличног садржаја и тежине.

Обавезна су 2 јавна наступа

Није обавезно да се програм свира напамет

Три смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотра - (децембар) - Из пређеног градива
- III смотра - (март) - Из пређеног градива

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.
Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним трозвучима у осминама и шеснаестинама - напамет;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Једно дело уз пратњу клавира - напамет.

ПЕТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- Техничке вежбе, етиде, комади и сонате сличног садржаја и тежине.

Обавезна су 2 јавна наступа

Није обавезно да се програм свира напамет

Три смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотра - (децембар) - Из пређеног градива

- III смотра - (март) - Из пређеног градива

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.
Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним квинтакордима у осминама и лаганим шеснаестинама - напамет;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Једно дело уз клавирску пратњу - напамет.

ШЕСТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

Обавезни минимум програма

- Техничке вежбе, етиде, комади и сонате сличног садржаја и тежине.

Обавезна су 2 јавна наступа

Није обавезно да се програм свира напамет

Три смотре:

- I смотра - (октобар) - Из пређеног градива
- II смотра - (децембар) - Из пређеног градива
- III смотра - (март) - Из пређеног градива

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.
Смотре не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним квинтакордима, доминантним и умањенима септакордима у шеснаестинама, хроматика - напамет;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Једно дело за извођење уз пратњу клавира - напамет.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА ФЛАУТА

У настави флауте посебну пажњу треба усмерити на обликовање тона и његову правилну поставку кроз упознавање са основама технике дисања и правилну импостацију. Од самог почетка применити све елементе који се односе на правилно узимање ваздуха и његово рационално коришћење кроз одговарајуће обликовање усана. Посебну пажњу обратити на тонске вежбе у дужим нотним вредностима преко којих ученик треба током школовања у основној музичкој школи да овлада тоновима флауте подједнако звучно и квалитетно. Упоредо са тонским радити и на техничким вежбама које почев од једноставнијих ка сложенијим, доприносе развоју свих техничких елемената владања инструментом. Посебну пажњу усмерити на свирање вежби у различитим артикулацијама.

У току школовања обрадити све тоналитете како дурске тако и молске.

У раду на етидама, без обзира на годину учења, увек и до краја инсистирати на потпуном овладавању сваким техничким и тонским захтевом који је садржан у нотном тексту. Упутити ученика на аналитичан приступ рада који се односи на тоналитет и евентуалне предзнаке у току саме вежбе, сложеније ритмичке, техничке и тонске елементе као и рад на појединим пасажима који захтевају посебну пажњу. Код ученика преко етида разноврсног садржаја и захтева развијати уредност у вежбању, поштовање сваке ноте и ознаке у нотном тексту које се односе на темпо, динамичко и агогичко нијансирање.

У раду са комадима уз пратњу клавира, од самог почетка код ученика развијати осећање за интерпретацију која у себи садржи основне стилске карактеристике композиције и кроз правилно усмеравање омогућити ученику развијање његове способности да у потпуности изрази своју музикалност.

Неопходно је пажњу ученика усмерити на интонацију и чисто свирање које може омогућити само правилна поставка инструмента и правилна примена технике дисања.

КЛАРИНЕТ

ПРВИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– опише својим речима карактеристике кларинета и начин добијања тона; – правилно стоји и држи кларинет; – држи правилно амбажуру и обе руке, правилно дише; – изражајно пева а потом самостално или уз пратњу наставника свира кратке и лаке песмице по слуху; – изводи правилно техничке вежбе за квалитет тона, стакато, интонацију и покретљивост уз помоћ наставника; – примени основне	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Карактеристике инструмента. Поставка правилног дисања и вежбе дисања. Начин добијања тона. Поставка леве и десне руке. Поставка амбажуре. Техника десне руке: – правилно постављање позиције прстију на рупама и клапнама; – правилно постављање палца за ослањање инструмента; – правилно позиционирање шаке. Техника леве руке: – правилно постављање позиције прстију на рупама и клапнама;

елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст у виолинском кључу; – препозна основне ознаке за темпо, динамику, понављање..; – примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника; – свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.		– правилно позиционирање шаке. Стакато техника: правилно ударање врхом језика у трску. Вежбе за развој моторике прстију леве руке. Скале и трозвучи: Це, Ге, Де, Бе и Еф-дур, а, е, де, ха и ге мол у две октаве. ЛИТЕРАТУРА – Бруно Брун : <i>Школа за кларинет број 1</i> – Радивој Лазих : <i>Учим кларинет број 1</i> и остала литература сличне тежине по избору наставника
Обавезни минимум програма – дурске и моске скале до једног предзнака – 20 етида – 2 комада уз клавирску пратњу		
Јавни наступи Обавезна су 2 јавна наступа у току године		
Програм смотри – Једна дурска, једна молска скала са тоничним трозвуком – 2 етиде – Један комад уз пратњу клавира (изводи се напамет)		

ДРУГИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
-правилно стоји и држи инструмент; -свира уједначено малу, прву и другу октаву; -свира технике легато и стакато; -примени основне елементе нотне писмености и теорије; -чита нотни текст у виолинском кључу; -чита динамичке ознаке за темпо; -свира вежбе за побољшање технике тона и моторике прстију; -свира у опсегу од Е до ц3; -свира композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; -учествује на јавним наступима у школи и ван ње; -поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Тонске и техничке вежбе за унапређивање целокупног извођачког апарата (тон, амбажура, техника прстију и језика). Синхронизација језика и прстију. Рад на побољшању интерпретације. Мизички бонтон. Скале и трозвучи: Дурске и молске скале до три предзнака кроз две октаве (стакато и легато). Етиде -Б.Брун: Школа за кларинет број 1 и 2. -Р.Лазих: Учим кларинет број 1 и 2. Комади Комади по избору наставника адекватне тежине.
Обавезни минимум програма: -дурске и молске скале до 3 предзнака са тоничним трозвуком кроз две октаве -25 етида -2 комада уз пратњу клавира		
Јавни наступи: Обавезна су 2 јавна наступа у току године.		
Смотра на крају године (изводи се напамет). Једна дурска, једна молска скала са тоничним трозвуком. 2 етиде. Комад уз пратњу клавира.		

ТРЕЋИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
-изведе одговарајуће технике свирања на инструменту; -свира у распону од е мало до е3; -свира различите типове артикулације; -исправи интонацију у току свирања уз помоћ наставника; -повеже стечено знање из основа муз. писмености са техничким процедурама на инструменту; -прати развој сопствене координације и моторике кроз свирање; -препознаје агогику; -критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај; -поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; -примењује основне принципе правилног вежбања у самосталном раду.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Вежбе за побољшање моторичких способности исинхронизацију прстију и језика. Издржавање тонова. Контрола дисања, амбажуре. Развијање слуха и самостално штимовање. Музички бонтон. Скале и трозвучи: Кроз две октаве – Це, Еф, Ге, Бе, Де, А, Ес-дур и а, е, де, ха, ге, це, фис-мол. Кроз три октаве е-мол. Све скале свирати у стакато и легато артикулацији. Литература: Б.Брун – Школа за кларинет број 1,2,3. Р.Лазих – Учим кларинет број 1,2,3. Остала одговарајућа литература по избору наставника предвиђена програмским захтевима. Комади по избору наставника адекватне тежине.
Обавезни минимум програма: -дурске и молске скале кроз две и три октаве са тоничним трозвуком. -30 етида и два комада уз пратњу клавира.		
Јавни наступи: Обавезна су 2 јавна наступа у току године.		
Испитни програм (изводи се напамет). -Једна дурска, једна молска скала са тоничним трозвуком. -2 етиде и комад уз пратњу клавира.		

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
-прати развој сопствене координације и моторике кроз свирање; -свира у опсегу од е мало до еф3; -свира у комбинованим артикулацијама; -примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања и вежбања; -користи знања из теорије музике; -следи правилну примену процедура које се примењују у стицању целокупне технике свирања; -изражајно свира; -свирањем у ансамблу примени принципе узајамног слушања; -критички вреднује изведене композиције; -самостално и свакодневно вежба; -учествује на јавним наступима у школи (ван ње) -поштује правила слушања и извођења музике.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Вежбе за побољшање моторичких способности и синхронизацију прстију и језика. Издржавање тонова. Изједначавање регистара кроз тонске вежбе. Стварање менталне и физичке кондиције. Заједничко свирање. Музички бонтон. Скале и трозвучи: Дурске и молске скале до три предзнака. Скале кроз 2 октаве – Це,Ге, Де,Бе,а,Ес,Ас-дур и а,де,ге, ха,це,фис,цис-мол. Скале кроз три октаве Е,Еф-дур и е,еф-мол. Све скале се свирају у стакато и легато артикулацији. Хроматска скала. Литература: Б.Брун-Школа за кларинет број 2 и 3. Р.Лазих-Учим кларинет 3,4. Комади по избору адекватне тежине.
Обавезни минимум програма: -дурске и молске до 4 предзнака. -35 етида и три комада уз пратњу клавира.		
Јавни наступи: Обавезна су 2 јавна наступа у току године.		

ПЕТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
-изведе одговарајуће технике свирања на инструменту, -користи знања из теорије музике при интерпретацији музичког дела; -самостално коригује интонацију у току свирања; -истражује начине добијања што квалитетнијег и чистијег тона на кларинету; -комуницира са корепетитором кроз музику; -испољава креативност у реализацији музике; -свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања; -критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност, стилску препознатљивост и емоционални утицај; -учествује на јавним наступима; -поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Рад на добијању што квалитетнијег извођења код стакато технике. Вежбе за побољшање моторичке способности и синхронизације прстију и језика. Тонске вежбе и рад на добијању што квалитетније боје тона и интонације у свим регистрима. Рад на микродинамици. Свирање соло и у ансамблу. Скале и трозвучи: Дурске и молске скале до пет предзнака са доминантним и умањеним септакордима. Скале се свирају разложено и у разним комбинованим артикулацијама. Хроматска скала. Литература: Клозе - Техничке вежбе. Лефевр Техничке вежбе. Комади по избору адекватне тежине и остала литература по избору.
Обавезни минимум програма: -дурске и молске до 5 предзнака са септакордима. -35 етида и три комада уз пратњу клавира. -три комада уз пратњу клавира.		
Јавни наступи: Обавезна су 2 јавна наступа у току године.		

ШЕСТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
-свира у опсегу од е мало до е3; -свира у комбинованим артикулацијама стаката и легата; -изведе одговарајуће технике свирања на инструменту; -интерпретира композицију у стилу епохе и композитора; -комуницира са корепетитором кроз музику; -испољи креативност у извођењу; -критички вреднује изведене композиције; -самостално уочава и решава музичке и техничке проблеме у вежбању; -користи технике меморисања текста; -контролише интонацију у току свирања; -учествује на јавним наступима испољавајући самопоуздање; -поштује договорена правила у извођењу музике.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Рад на постизању флексибилности амбажуре у свим регистрима. Меморисање текста. Обликовање што квалитетнијег тона. Постизање контроле прстију и језика код свирања у брзом темпу. Свирање соло и у ансамблу. Музички бонтон. Скале и трозвучи: Све дурске и молске скале са доминантним и умањеним септакордима. Скале се свирају разложено и у разним комбинованим артикулацијама. Хроматска скала. Литература: Клозе - Техничке вежбе. Лефевр Техничке вежбе. Комади по избору адекватне тежине и остала литература по избору.
Обавезни минимум програма: -све дурске и молске скале са тоничним, умањеним и доминантним септакордима. -40 етида и три комада уз пратњу клавира. -4 комада уз пратњу клавира.		
Јавни наступи: Обавезна су 2 јавна наступа у току године.		
Испитни програм (изводи се напамет) -1 дурска и 1 молска скала са тоничним, умањеним и доминантним септакордима. -2 етиде различитог карактера и комад уз пратњу клавира.		

Саксофон

ПРВИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
– опише својим речима карактеристике саксофона; – представи историјски развој инструмента и исприча неку занимљивост везану за инструмент; – правилно држи инструмент; – самостално намести трску на усник; – правилно држи амбажуру и објасни важност амбажуре и њену поставку; – опише својим речима вежбице дисања и шта се постиже сваком од тих вежбица; – правилно изводи косто доминално дисање и	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Историјат, карактеристике, делови и могућности саксофона. Вежбе дисања. Правилно намештање трске на усник. Поставка амбажуре. Свирање само на лули и уснику. Правилно држање саксофона и поставка прстију. Одржавање инструмента. Врсте артикулација (стакато и легато). Тонске вежбе (издржавање тонова). Елементи музичке писмености (целе ноте, половине, четвртине и осмине). Тонски опсег: Е 1 до А 3 (за напредне до Ц3). Музички бонтон.

објасни шта је то; – изводи стакато и легато; – примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст у виолинском кључу; – самостално свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; – комуницира са корепетитором кроз музику; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – објасни важност одржавања инструмента; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике.		Скале и трозвуци Дурске и молске лествице до једног предзнака са тоничним трозвуком (е,а,Ф,Г) ЛИТЕРАТУРА Етиде – Јан Бан Бекум (холандска школа): <i>Школа за почетнике</i> (прво издање) – Клод Делангл (француска школа): <i>Методe за почетнике са ЦД-ом</i> – Перени (мађарска школа): <i>АБЦ Саксофон</i>, прва свеска – Мишел Рикијер: <i>Мени не мањка даха</i> – Л. Петерсон: <i>Прва књига</i> Комади из збирки – Клод Делангл: Све композиције из књиге <i>Методe за почетнике</i> – Перени: Све композиције из горе наведене литературе Композиције или транскрипције за саксофон по избору наставника
Обавезни минимум програма Две лествице, 15 етида, две композиције по слободном избору		
Јавни наступи Два обавезна јавна наступа у току године на којима се композиције не морају изводити напамет		
Програм смотри Једна композиција уз пратњу клавира напамет		

ДРУГИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
-правилно узима дах; -правилно држи амбажуру; -правилно држи инструмент; -самостално изводи тонске и техничке вежбе; -примени основне ознаке за темпо, динамику... -правилно изведе сваку ритмичку фигуру у задатом нотном тексту; -правилно изведе стакато; -самостално свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу инструмента; -комуницира са корепетитором кроз музику; -учествује на јавним наступима у школи и ван ње; -испољи самопоуздање у току јавног наступа; -поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Тонске вежбе. Стакато. Пунктирани ритам и синкопа. Динамика – пиано, форте. Основне ознаке за темпо. Опсег – горе де3, доле де1. Музички бонтон. Скале и трозвучи: Дурске и молске скале до 2 предзнака са тоничним трозвуком, мало разлагање. Литература: Ј.в.Бекум-Школа за почетнике. К.Делангл-Метод1. И.Рот-Свеска 1. Л.Петерсон-Прва књига. Комади по избору у складу са техничким могућностима. Композиције (транскрипције) по избору наставника.
Обавезни минимум програма: -2 дурске и 2 молске лествице -15 етида и две композиције по избору		
Јавни наступи: Обавезна су 2 јавна наступа у току године.		
Програм смотри: -1 композиција уз пратњу клавира напамет, 1 дурска, 1 молска лествица и 1 етида		

ТРЕЋИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
-правилно изводи шеснаестине -правилно изводи триоле -са лакоћом чита и свира нотни текст -штимује самостално према клавиру и другом инструменту -изводи динамику на једном тону -одреди тоналитет задате композиције -интонативно чисто изводи тонове -самостално свира композиције напамет, соло и уз пратњу клавира -комуницира са корепетитором кроз музику -учествује на јавним наступима уз самопоуздање током наступа -поштује правила понашања при слушању и извођењу музике	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Тонски опсег од ц1 до е3. Тонске вежбе на једном тону. Увод у трилски фразирунг. Шеснаестине. Свирање дуета. Музички бонтон. Скале и трозвучи: Дурске и молске скале до 3 предзнака са тоничним трозвуком, мало разлагање и терцама. Литература: Р.Јетл-Техничке вежбе Ј.в.Бекум- Друга свеска вежби и етида К.Делангл-Методe2. И.Рот-Свеска 1. Л.Петерсон-Друга књига. Комади по избору у складу са техничким могућностима. Композиције (транскрипције) по избору наставника.
Обавезни минимум програма: -3 дурске и 3 молске лествице -15 етида и три композиције по избору		
Јавни наступи: Обавезна су 2 јавна наступа у току године.		
Програм испита: -1 композиција уз пратњу клавира напамет, 1 дурска, 1 молска лествица и 2 етиде.		

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
-изводи тонове трећег регистра са лакоћом; -свира скале у разним артикулацијама; -правилно изводи осминске тактове; -правилно изводи триоле; -чита са лакоћом нотни текст; -у ансамблу, поред свог, прати гласове других инструмената; -самостално штимује инструмент; -одређује тоналитет задате композиције; -интонативно чисто изводи тонове; -свира композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; -комуницира са корепетитором кроз музику; -учествује и изражајно свира на јавним наступима.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Тонски опсег од ц1 до еф3. Тонске вежбе на једном тону. Свирање дуета, триа, квартета или у неком другом ансамблу. Осмински тактови. Свирање дуета. Музички бонтон. Скале и трозвучи: Дурске и молске скале до 4 предзнака са тоничним трозвуком, велико разлагање, терце, доминантни и умањени септакорд. Литература: Р.Дикло-35 етида. Перењи-Саксофон АБЦ 2. Л.Петерсон-Друга књига. Г.Лакур-етиде. Комади по избору у складу са техничким могућностима. Композиције по избору наставника.
Обавезни минимум програма: -4 дурске и 4 молске лествице -15 етида и три композиције по избору		
Јавни наступи: Обавезна су 2 јавна наступа у току године (копозиције се изводе напамет).		
Програм испита: -1 композиција уз пратњу клавира напамет, 1 дурска, 1 молска лествица и 2 етиде различитог карактера.		

ПЕТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

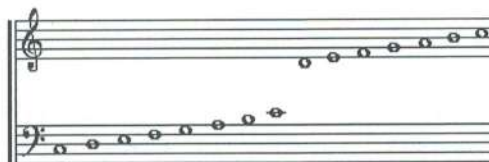
ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
-изводи са лакоћом све тонове на инструменту; -правилно изводи све врсте тактова и ритмова; -одређује тоналитет задате композиције; -интонативно чисто изводи тонове на инструменту; -изражајно свира напамет, соло и уз пратњу клавира; -комуницира са корепетитором кроз музику; -учествује на јавним наступима у школи и ван ње; -поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Цео опсег инструмента. Тонске вежбе. Свирање дуета, триа, квартета или у неком другом ансамблу. Музички бонтон. Скале и трозвучи: Дурске и молске скале до 5 предзнака са тоничним трозвуком, велико разлагање, терце, доминантни и умањени септакорд. Литература: Р.Дикло-35 етида. Х.Клозе-Техничке етиде 1. Г.Лакур-етиде. Комади по избору у складу са техничким могућностима. Композиције по избору наставника.
Обавезни минимум програма: -4 дурске и 4 молске лествице -15 етида и три композиције по избору по слободном избору.		
Јавни наступи: Обавезна су 2 јавна наступа у току године (копозиције се изводе напамет).		
Програм испита: -1 композиција уз пратњу клавира напамет, 1 дурска, 1 молска лествица и 2 етиде различитог карактера.		

ШЕСТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
-чита ноте а прима виста у брзом темпу; -изводи вибрато; -примени знање из теорије музике у композицијама које изводи; -самостално анализира дело које свира; -самостално постави динамику у задатим композицијама; -свира скале у разним артикулацијама; -контролише интонацију; -изражајно свира напамет, соло и уз пратњу клавира; -свира у ансамблу; -комуницира са корепетитором кроз музику; -учествује на јавним наступима; -поштује правила при слушању и извођењу музике.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Цео опсег инструмента. Тонске вежбе. Читање с листа. Свирање дуета, триа, квартета или у неком другом ансамблу. Вибрато. Музички бонтон. Скале и трозвуци: Дурске и молске скале до 6 предзнака са тоничним трозвуком, велико разлагање, терце, доминантни и умањени септакорд. Хроматска скала. Литература: Х.Клозе-Техничке етиде Г.Лакур-Етиде Етиде по избору наставника. Комади по избору у складу са техничким могућностима. Композиције по избору наставника.
Обавезни минимум програма: -5 дурских и 5 молских лествица -15 етида и три композиције по избору по слободном избору.		
Јавни наступи: Обавезна су 2 јавна наступа у току године (копозиције се изводе напамет).		
Програм испита: -1 композиција уз пратњу клавира напамет, 1 дурска, 1 молска лествица и 2 етиде различитог карактера.		

СОЛФЕЂО

Посебне активности у првом и другом циклусу: учешће на такмичењима у дисциплини солфеђо (Такмичење младих солфеђиста у Пожаревцу, Републичко такмичење из солфеђа у организацији УМБПС, Александар Шаца Путник – такмичење из солфеђа)

ПРИПРЕМНИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Циљ учења предмета Солфеђо у припремном разреду је да код ученика развије љубав према музици, слободу и способност да се изразе кроз музику, чиме се ствара квалитетна основа за даљи наставак бављења музиком. Код ученика треба развијати дух заједништва кроз заједничко извођење и комуникацијске вештине, у циљу преношења и размене искустава и знања. У оквиру свих музичких активности потребно је обезбедити пријатну атмосферу, и код ученика потенцирати осећање сигурности и подршке. Најважнији покретач наставе треба да буде принцип мотивације и инклузивности у подстицању максималног учешћа у музичком доживљају, као и развијању потенцијала за музичко изражавање.

Рана музичка едукација стимулише напреднији рад мождане функције и унапређује когнитивне способности детета. Музика има задатак да подстиче и унапређује различите видове музичког развоја детета: опажајног, појмовног, психомоторног и вокалног.

Музичка уметност нам пружа могућност да изразимо наше јединствене мисли и осећања. Музика и друге уметности пружају прилику за људску креативност и самоизражавање. Позитиван ефекат музике у смислу опуштања, подизања пажње, развијања меморије, емоционалних и физичких реакција/одговора, когнитивне стимулације је од непроцењивог значаја.

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Настава у припремном разреду се састоји из неколико области-тема: слушање музике, мелодика, опажање-интонирање, музичко стваралаштво, ритам и музички бонтон. Наведене области су међусобно повезане и иако се посебно савладавају, оне чине нераскидиву свеобухватну целину.

Активним слушањем музике ученици опажају елементе и облике уметничког дела, разликују инструменте и извођачке саставе. Сусрет с уметничким делом на тај начин буди јединствен доживљај који проширује емотивну спознају. Упознајући музику различитих врста, стилова и жанрова, ученик развија слушне вештине потребне за разумевање музичке уметности и уметности уопште.

Слушањем ученик препознаје музички облик –сличност и различитост делова у композицији. Оно знатно утиче на емоционални, интелектуални и естетски развој ученика. Цртањем и покретом током слушања музике, ученици преносе мисли и осећања развијајући креативне особине и музичке способности. Слушањем музике подстиче се развој музичког укуса и потребе за музиком и на тај начин негује се квалитетна музичка публика.

Изражајно и разговетно певање води ка развоју музикалности и ширењу опсега гласа, као и раду на чистој интонацији. Певају се музички модели, песме са текстом, мелодије различитих жанрова, српске народне песме, као и песме различитих националности.

Посебну пажњу потребно је обратити на развој музикалности. Примери се обрађују по слуху, наравно, уз помоћ наставника, и инструменталну пратњу.

У припремном разреду ученици на задатим мотивима препознају смер кретања мелодије (навише-наниже), скокове или поступан покрет, динамичке контрасте (тихо-јак), темпо (брзо-споро), метричке разлике (дводелни и троделни метар).

Осим опажањем, ове елементе ученици савладавају и интонирањем развијајући при том и музичку меморију.

Музичким стваралаштвом, ученици се у припремној настави могу бавити мењањем мелодијских мотива, као и преобликовањем мелодије и ритма познатих песама као и креирањем бројалица на задати текст. Тиме се стварају нове, једноставне, јединствене креативне мелодијско ритмичке целине.

Осим тога, ученици могу импровизовати и на различитим мелодијским инструментима или на удараљкама (Орфов инструментариј или ручно израђени инструменти).

Активности музичког стваралаштва могу се спроводити индивидуално или групно. Музичким стваралаштвом се подстиче слобода изражавања и обликовања идеја и осећања, развија креативност и инвентивност ученика, али и наставника.

Музичке игре су идеално средство спонтаног усвајања знања и вештина. Игра је детету најдража активност. Оно кроз њу осећа задовољство и стиче прва сазнања. Кроз игру се подстиче али и развија природна радозналост детета, развијају се способности запажања и изражавања-памћење, говор, мишљење. Ј. А. Коменску наглашава важност игре у предшколском одгоју те истиче да ће и школа деци бити привлачнија ако се буде учило кроз игру.

Информационо комуникационе технологије имају за циљ да презентују, подуче, оспособе, заинтересују и мотивишу ученике и наставнике (коришћењем асоцијативних слика, квизова, видео клипова, укрштених речи,...)

Ритам се развија кроз покрет и певање. На тај начин се подстиче активна настава која доприноси већој мотивацији и бољим резултатима.

Ученик изражава свој доживљај музике, прати покретом песме и композиције: плескањем, лупкањем, пуцкетањем прстима, корачањем,... те при том опажа и усваја елементе ритма.

Савладавањем основних музичких елемената писањем, цртањем и бојењем код ученика се подстиче развој музичке графомоторике (писање нота на линијама и у празнинама, писање виолинског и бас кључа,...

Одговарајуће понашање на сцени и у публици је део опште културе, па је дужност наставника да ученике васпитно обликују кроз правила понашања (музички бонтон) при слушању и извођењу музике. Ученике треба подстицати да пажљиво слушају и коментаришу извођење друга-другарице, као и музичког дела, али и да се адекватно понашају на концертима и јавним наступима.

Поред културе понашања, ученике треба упутити и на културу одевања, како на сцени, тако и у публици.

У припремном разреду ученици се не оцењују, али је наставник у обавези да води педагошку документацију и запажања о ученицима.

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– изводи покрете док слуша дечије и народне песме и примере из литературе; – изрази доживљај музике коју слуша цртањем; – препозна елементе музичке писмености кроз једноставне примере за слушање; – препозна различите инструменте и извођачке саставе, и разлику између вокалне и инструменталне музике; – наведе композиторе чију је музику имао прилике да слуша и заволи; – изведе бројалице, пева песме по слуху и песме различитих жанрова; – пева по слуху песмице	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Слушање музике уз покрет. Слушање музике уз цртање. Елементи музичке писмености (препознавање кроз слушање). Музички Орфофв инструменти, хор, оркестар и ансамбли. Вокалана и инструментална музика. Дела различитих музичких жанрова примерени узрасту.
	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ МЕЛОДИКА, РИТАМ И МУЗИЧКА ПИСМЕНОСТ	Певање дечијих и народних песмица примереног садржаја и карактера, различитог тонског рода и песмица модела. Препознавање дурског и молског тонског рода.

моделе; – опише својим речима доживљај музике у дуру и молу; – опише својим речима доживљај музике различитог жанра и карактера; – пише ноте различитог трајања и кључеве уз помоћ наставника; – препозна и изводи песмице различитом динамиком (јако и тихо); – препозна и изводи песмице различитог темпа (споро и брзо); – изводи ритам уз покрет; – уочи разлику између дводела и тродела; – прати своје певање уз помоћ ритмичког инструмента; – пева и препозна задате тонове и мотиве неутралним слогом; – мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица; – смишља мелодију на текст бројалице или дечије песмице; – прави музичке инструменте од различитих материјала; – пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице.		Развој музикалности. Музичка графомоторика: писање нотних вредности у линијском систему, писање виолинског и бас кључа. Основне ознаке за динамику (forte, piano). Основне ознаке за темпо (спор и брз). Препознавање нотних трајања у примеру. Покрет у функцији ритма. Извођење ритмичке пратње-Орфов инструментаријум (бубњићи, звечке, ...) и ручно израђени инструменти. Опажање и интонирање тонова и мотива неутралним слогом. Записивање нотних трајања: четвртине и осмине. Транспоновање песмица по слуху.
	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Мелодијске и ритмичке импровизације. Импровизација мелодије на текст бројалице или дечије песмице. Ритмичка пратња дечијим музичким инструментима: звечке, фрулице, даире,...
	МУЗИЧКИ БОНТОН	Слушање и уважавање извођача.
Јавни наступи: Јавни час - извођење научених песмица		

ПРВИ РАЗРЕД
(2 часа недељно – 70 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– слуша дечије и народне песме и примере из литературе уз покрете; – изрази доживљај музике коју слуша цртањем; – препозна елементе музичке писмености кроз једноставне примере за слушање; – пева по слуху и солмизацијом песмице у С, G, F дуру; – звучно препозна карактер дура; – пева и препозна лествично и терцно кретање, скок у тонику, доминанту и вођицу и тонични трозвук у С, G, F-дуру; – чује и именује главне ступњеве; – пева по слуху и препозна мол; – опише својим речима доживљај музике различитог жанра и карактера; – пише и чита ноте солмизацијом и музичком абецедом у виолинском и бас	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Слушање музике уз покрет. Слушање музике уз цртање. Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова.
	МЕЛОДИКА	Песмице и мелодијски примери примерени инструменталној литературе за први разред кроз С, G, F дур (певање). Звучна слика дурског тонског рода. Именовање и интонирање лествичног и терцног кретања, скокова у: тонику, доминанту, вођицу и тонични трозвук. Функције главних ступњева. Песмице у молским тоналитетима (певање). Развој музикалности.
	МУЗИЧКА ПИСМЕНОСТ	Нотни систем: од велике октаве до треће октаве у зависности од врсте инструмента.

кључу; – изводи и записује нотне вредности и одговарајуће паузе; – препозна и примени предзнаке: повисилицу и снизилицу у мелодијском примеру; – објасни својим речима појмове: такт, тактица, завршна тактица, предтакт и узмах; – објасни својим речима лествичне појмове; – примени музичке ознаке за понављање, динамику и темпо; – примени најчешће начине извођења у музичким примерима (повезано и кратко); – опажа и пева тонове и мотиве; – препозна и запише ритам у мелодијском примеру; – запише појединачне тонове, групе тонова и мотиве;		Нотне вредности и одговарајуће паузе: цела, половина, половина с тачком, четвртина и осмина. Хроматски знаци: повисилице и снизилице. Појмови: такт, тактица, завршна тактица, предтакт, узмах. Именовање нота солмизацијом и музичком абecedом. Лествични појмови : лествица, тетрахорд, степен, полустепен, ступњеви. Музичке ознаке: понављање, prima i seconda volta, D.C.al fine, корона. Основне ознаке за динамику (forte, piano, mezzoforte, mezzopiano, crescendo i decrescendo). Основне ознаке за темпо (andante, moderato, allegro, vivo). Основне ознаке за артикулацију (legato, staccato).
– мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица; – смишља мелодију на текст бројалице или дечије песмице; – пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице; – препозна и изведе четвртинске тактове; – изведе бројалице, пева песме по слуху и	ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ	Опажање и интонирање тонова и мотива у тоналитету. Записивање појединачних тонова, групе тонова и мотива. Записивање ритмичке окоснице.
	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Мелодијске и ритмичке импровизације у складу са пређеним градивом. Импровизација мелодије на текст бројалице или дечије песмице.

песме различитих жанрова; – изводи ритам на различите начине; – одржи ритмички пулс; – равномерно чита ноте у виолинском и бас кључу; – визуелно сагледава и изводи као целину: синкопу, пунктирану и обрнуто пунктирану ритмичку фигуру на два откуцаја; – изводи ритам уз покрет; – препознаје и изводи знаке за продужавање трајања тона; – чита ритам солмизацијом.	МУЗИЧКИ БОНТОН	Слушање и уважавање извођача
	РИТАМ	Врсте такта: 2/4, 3/4, 4/4. Препознавање ритма у примерима. Начини извођења ритма (куцање или тактирање или мануелна техника). Четвртина као јединица бројања. Равномерно читање. Ритмичке фигуре: синкопа, пунктирана и обрнуто пунктирана на две јединице бројања. Покрет у функцији ритма. Знаци за продужавање трајања тона: тачка, лук, корона. Ритмичко читање.
Јавни наступи: Јавни час - извођење научених песмица које обухватају програм првог разреда		
Програм смотре: 1. Равномерно и ритмичко читање нота. 2. Мелодијски пример у пређеним тоналитетима уз анализу (садржаји I разреда).		

ДРУГИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Три смотре:

- I смотра (новембар) - Парлато вежба - пређено градиво
- II смотра – (фебруар) - Мелодијска вежба
- III смотра – (април) Тест из теорије музике – пређено градиво

Реализација према захтевима Плана и програма смотре на нивоу одсека.

ТРЕЋИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Три смотре:

- I смотра (новембар) - Парлато вежба - пређено градиво
- II смотра – (фебруар) - Мелодијска вежба
- III смотра – (април) Тест из теорије музике – пређено градиво

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Писмени део:

- мелодијски диктат у тоналитетима до два предзнака;

2. Тест из теорије:

- лествице, тетрахорди, имена и врста интервала, дурски и молски квинтакорд;

3. Усмени део:

- мелодијска вежба (тоналитети из градива I, II и III разреда);
- парлато - виолински и бас кључ. Пређено градиво из I, II и III разреда.

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Три смотре:

- I смотра (новембар) - Парлато вежба - пређено градиво
- II смотра – (фебруар) - Мелодијска вежба
- III смотра – (април) Тест из теорије музике – пређено градиво

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.

ПЕТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 70 часова годишње)

Три смотре:

- I смотра (новембар) - Парлато вежба - пређено градиво
- II смотра – (фебруар) - Мелодијска вежба
- III смотра – (април) Тест из теорије музике – пређено градиво

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.

ШЕСТИ РАЗРЕД

(2 часа недељно – 66 часова годишње)

Две смотре:

- I смотра (новембар) - Парлато вежба - пређено градиво
- II смотра – (фебруар) - Мелодијска вежба

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Писмени део:

- диктат до четири предзнака.

2. Усмени део:

- мелодијска вежба - тоналитети до четири предзнака (скретнице, пролазнице и мутација);
- парлато - промена кључа (виолински и бас), са свим ритмичким фигурама.

НАПОМЕНА: Оцене са смотри не могу се разликовати за више од једне оцене од закључне оцене.

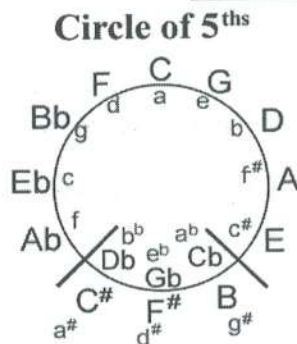
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА СОЛФЕЂО – ШЕСТОГОДИШЊА ШКОЛА

Основни дидактичко-методички поступци обухватају развијање звучних представа с нотом сликом, како за област мелодике тако и за област ритма. Овим се наставним смером усклађује рад на диктатима с певањем и ритмичким читањем. Звучне представе су, по правилу, мелодијски примери (песме са текстом и примери из литературе), мелодијски мотиви (за транспоноване, ради учвршћивања скокова у поједине ступњеве; за певање увек у оригиналном тоналитету ради постављања боје тоналитета и за постављање метричких врста и ритмичких фигура) и, тек на трећем месту, лествични низови (распевавање ученика, ширење обима гласа, упознавање лествица).

Примери се обрађују по слуху, у почетним разредима, или из нотног текста, наравно, уз помоћ наставника, а и певањем солмизационим слоговима уз тактирање. Свака нова наставна област праћена је наведеним поступцима, који се потом преносе на опажање појединачних и више тонова, ритмичких фигура, метричких врста и усмених мелодијско-ритмичких диктата.

Остале дисциплине, теорија, опажање, интонирање са диктатом, уско се повезују са наставним градивом из мелодике и ритма, нарочито у прва два разреда. За све годишње испите, шестогодишњег, четворогодишњег и двогодишњег образовања испитне вежбе и задатке не пише предметни наставник већ су истоветне за све ученике и задаје их актив наставника солфеђа.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

ШЕСТИ РАЗРЕД

(1 час недељно – 33 часа годишње)

Једна смотра - (април) - Тест – пређено градиво

Реализација према захтевима Плана и програма смотри на нивоу одсека.

Годишњи испит - (крај школске године)

1. Писмени део:

- интервали, лествице, акорди и ортографија.

2. Усмени део:

- интервали и акорди и њихови обртаји; многостраност тонова и дурског квинтакорда;
- познавање термина и дефиниција; познавање свих ознака које прате нотни текст.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА ТЕОРИЈА МУЗИКЕ – ШЕСТОГОДИШЊА ШКОЛА

Теорија музике је посебан предмет у завршном разреду шестогодишње школе. Од првог до петог разреда шестогодишње школе теорија музике прати сваку поставку и обраду методске јединице, како у мелодици и ритму, тако и у интонирању, опажању и диктатима.

У почетним разредима тежиште рада је на описмењавању ученика у оквиру домаћих задатака – преписивање примера из уџбеника и именовање исписаних нота и нотних записа, по диктату наставника, дакле, овладавање нотним писмом у виолинском и бас кључу (обележавање нотних трајања и пауза, врсте такта). Редослед нотних тонова, изговор солмизацијом и абецедом успешно је савладан када ученици нижу све тонове узлазно и силазно од било ког почетног тона у секундама, а затим у терцама у обиму две октаве. Иако се квинтакорд теоријски обрађује у другом разреду, у првом разреду је предвиђена припрема како би се лакше усвојио кроз изговор терци и трозвука на главним ступњевима обрађених дурских лествица (каденца).

Основне појмове наставник објашњава примерено узрасту ученика. У почетним разредима ће то бити једноставна објашњења, а потом ће се усложњавати зависно од развоја схватања ученика и методске јединице. Све основне појмове: ступањ, степен, полустепен, предзнаци, тетрахорд, лествица, трозвук, каденца, такт, тактица, темпо и друго, требало би исписивати на табли речима и нотном сликом, а и показивати и одсвирати на инструменту. Изградња тетрахорда од било ког основног тона и проналажење полустепена изванредна је вежба за схватање лествица. Увиђањем распореда целих степена и полустепена у тетрахорду ученици су спремни за теоријску изградњу свих дијатонских лествица.

Већ у I разреду се може поставити принцип изградње дурских лествица: на познати горњи (доминантни) тетрахорд Це-дура додавањем навише тетрахорда са полустепеном на крају низа, добија се Ге-дур лествица (квинтни круг навише), и супротан смер – од тоничног тетрахорда Це-дура спуштањем још једног тетрахорда са истим распоредом целих степена и полустепена добијамо Еф-дур (квинтни круг наниже). Хроматске промене основних тонова догађају се у смеру кретања – код лествица са повисилицама у горњем тетрахорду (вођица), а код лествица са снизилицама у доњем тетрахорду (субдоминанта).

Молске лествице се постављају као лествице са истим тоновима паралелног дура. Ради очувања и даљег учвршћивања већ претходно постављених хармонских функција (T-SD-D) у почетном разреду обрађивати каденцу хармонског мола. Обрадама свих врста молске лествице утврђује се доминантни тетрахорд абecedним изговором. Изговарањем свих тонова доминантних тетрахорада молске лествице улази се у област хроматике. Промену у хармонском молу објаснити хармонским разлозима (дурска доминанта), а у мелодијском молу мелодијским разлозима (елиминисање прекомерне секунде).

Квинтне кругове треба обрадити у III разреду као и низање повисилица (последња повисилица – вођица) и снизилица (претпоследња снизилица – име тоналитета). У каснијим разредима упоређивати, теоријски и звучно, истоимени дур и мол, паралелне лествице, лествице удаљене за хроматски полустепен и енхармонске лествице.

Препоручују се писмена вежбања: исписивање предзнака задате лествице у оба кључа, исписивање лествичног низа са предзнацима испред нота, препознавање лествице на основу исписаног низа (не увек од првог ступња), упоређивање лествичних тетрахорда, проналажење једног тетрахорда у више лествица, и друго.

ОРКЕСТАР, ХОР И КАМЕРНА МУЗИКА

ЦИЉЕВИ

- Анимирати и оспособити ученика за групно музицирање.
- Усагласити индивидуално извођење са потребама групног.
- Усагласити интонацију и артикулацију свих ученика у свим видовима групног музицирања.
- Развијати перцепцију слушања осталих чланова.
- Развијати жељу за успехом и радом у групном музицирању.

ЗАДАЦИ

- Оспособљавање за даље музицирање.
- Усаглашавање индивидуалног са групним музицирањем.
- Усаглашавање интонације и артикулације са осталим члановима у групном раду.
- Развијање интонације и артикулације у складу са осталим члановима у групном раду и слушање других.
- Оспособљавање за даљи рад и школовање у оквиру наставе групног музицирања.

Похађање наставе оркестра, хора и камерне музике обухвата други циклус школовања:

- Похађање наставе оркестра обавезно је за ученике IV, V, и VI разреда шестогодишњег и III и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања.

- Похађање наставе хора обавезно је за ученике IV, V, и VI разреда клавира, као и за оне ученике који нису укључени у рад оркестра или камерне музике.

- Похађање наставе камерне музике обавезно је за ученике IV, V, и VI разреда шестогодишњег и III и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања који нису укључени у рад оркестра или хора.

ОРКЕСТАР

Настава оркестра одвија се у групама (до 30 ученика).

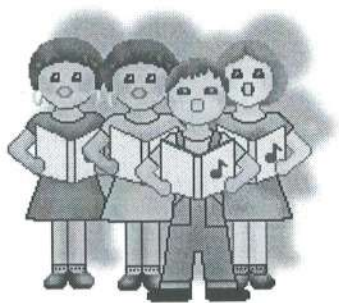
Настава оркестра може се одвијати у оквиру гудачког, дувачког и оркестра хармоника, у зависности од исказаног интересовања и достигнутог нивоа знања ученика.

- У школи се може формирати гудачки оркестар према могућностима. Уколико нема ученика који свирају виолу, могу их заменити ученици који свирају деоницу треће виолине. Рад са гудачима треба да обухвати усклађивање прстореда, потеза и положаја гудала.
- Дувачки оркестар се може формирати самостално, уколико школа има довољан број ученика, или се може прикључити гудачком оркестру.
- Рад са оркестром обухвата увежбавање деоница, ритмичко и интонативно усклађивање, фразирање и динамичку обраду.
- Оркестар хармоника може се формирати самостално и обично се дели на четири деонице.
- Ради бољег и бржег савладавања програма неопходно је да наставници инструмента на часовима главног предмета са ученицима прочитају и технички обраде деонице које се извиде на часовима оркестра.

Обавезни минимум програма

- 3 краћа дела или једно дело у више ставова, по избору диригента. Обавезни су јавни наступи оркестра у току школске године.

ХОР

Настава хора одвија се у две групе (до 50 ученика).

Ученици су подељени по врсти и опсегу гласова.

Свака група представља хомогену целину у области заједничког музицирања.

- Програм рада са хором треба да садржи: вежбе дисања, вокализе за уједначавање боје гласова, певање канона, певање двогласних и трогласних композиција.

Обавезни минимум програма

- Обрада најмање три трогласне композиције различитих стилских епоха, укључујући и домаће ауторе. Обавезни су јавни наступи хора у току школске године.

КАМЕРНА МУЗИКА

Настава се организује у камерним ансамблима до 12 ученика, уколико не постоји могућност формирања хора или оркестра.

Настава камерне музике организује се у циљу стицања искуства и стварања основа за касније бављење групним музицирањем, а има значајну улогу и у припремању ученика за наставак школовања у средњој музичкој школи.

Овакав вид музицирања подразумева учешће на јавним наступима и такмичењима.

Обавезни минимум програма

- две композиције из периода барока или
- једно дело из периода преткласицизма, класицизма, романтизма и савремене музике, или
- три комада из различитих стилских епоха.

Наставник је обавезан да сваки камерни ансамбл припреми за најмање један јавни наступ у току школске године.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ОРКЕСТРА, ХОРА И КАМЕРНЕ МУЗИКЕ

Групно музицирање се у школи организује према могућностима извођења наставе. Ученицима инструменталне наставе, првенствено је потребно омогућити да буду укључени у рад оркестра и камерне музике. Ученици могу бити истовремено укључени у рад оркестра и у рад камерног ансамбла. Наставом хора у школи обухваћени су ученици који нису укључени у рад оркестра, нити су обухваћени наставом камерног музицирања, а према Правилнику о наставном плану и програму.

Приликом одабира програма у групном музицирању, потребно је обратити пажњу да програм одговара техничким и музичким способностима свих учесника, нарочито када нису у питању ученици истих разреда и узраста. Програм треба да буде подстицајан и прихватљив да би се код ученика развила жеља и позитивна мотивација за рад у оркестру, хору и камерним ансамблима.

ИСПИТИ

У основној музичкој школи полагају се следећи испити:

1. пријемни
2. годишњи
3. разредни
4. поправни
5. завршни
6. разредни
7. испит за ниво знања првог циклуса
8. испит за ниво знања другог циклуса

Пријемни испит полаже се пре уписа у I разред, по правилу у јунском или августовском року. На пријемном испиту проверава се слух, ритам, музичка меморија. Ученици који су похађали програм припремног разреда, полагају пријемни испит.

Годишњи испит из главног предмета ,односно завршни испит (за ученике завршних разреда), полагају ученици:

- III, IV, V и VI разреда шестогодишњег основног музичког образовања и васпитања;

Годишњи испит из солфеђа,односно завршни испит (за ученике завршних разреда), полагају ученици:

- III и VI разреда шестогодишњег основног музичког образовања и васпитања;

Завршни испит из теорије музике полагају ученици:

- VI разреда шестогодишњег основног музичког образовања и васпитања;

Ученици који убрзано напредују полагају годишњи испит у три испитна рока, у јануарском, јунском и септембарском испитном року.

Ученици који на годишњем испиту у IV и V разреду шестогодишњег основног музичког образовања и васпитања добију негативну оцену из главног предмета понављају разред. Ученици који на годишњем испиту добију негативну оцену из неког од осталих предмета полагају поправни испит у августовском року.

Ученици разреда у којима нема годишњег испита оцењују се годишњом оценом.

Ванредни ученици полагају годишњи испит из свих предмета, у свим разредима.

Разредни испит полагају ученици који, у току школске године, нису похађали више од трећине укупног броја часова, а утврди се да нису савладали садржај наставног програма за тај разред. Ученици такође полагају разредни испит из предмета из којег није одржано више од трећине часова утврђених наставним планом. Ученици који добију негативну оцену на разредном испиту полагају

поправни испит у августовском року, а ученици завршног разреда у јунском и августовском року.

Ученици који не положи разредни испит понављају разред.

Поправни испит полажу ученици са недовољном оценом из предмета из којег се не полаже годишњи испит и ученици са недовољном оценом на годишњем испиту из солфеђа, теорије музике и упоредног клавира.

Ученици са недовољном оценом на годишњем испиту из главног предмета не могу да полажу поправни испит.

Ученик који има до две недовољне закључене оцене полаже поправни испит у августовском року, а ученик завршног разреда у јунском и августовском року.

СМОТРЕ

Смотре се организују у циљу провере знања и напредовања ученика у току и на крају школске године према наставном плану и програму одговарајућег одсека и предмета и остварују се на основу школског програма.

Смотре и обавезни јавни наступи не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања. Њихова сврха је да омогуће јавни увид у процес учениковог развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за ученичко рано стицање извођачког искуства.

Начини остваривања и прилагођавања програма музичког образовања ученицима са посебним способностима

Школа остварује и прилагођава програм ученицима са посебним способностима на следеће начине:

- Основни предуслов за напредак ученика са посебним способностима је да наставници остварују додатни рад кроз организовање већег броја часова
- Посебна пажња поклања се одабиру програма (консултације на нивоу одсека, школе и са еминентним музичким педагозима)
- У одабиру програма учествује и сам ученик
- Начин рада и ваннаставне активности пажљиво се планирају, а у планирање су укључени ученик и родитељ/породица
- Ученици чешће наступају у школи
- Ученици учествују на већем броју такмичења, а школа (у циљу пружања подршке) донације за учешће финансира из средстава ученичког фонда
- Ученицима се пружа прилика да учествују у раду камерних ансамбала (ученичких или ансамбала чији су чланови и професори)

- Школа и наставник главног предмета организују консултације са еминентним музичким педагозима у циљу праћења напредовања ученика и усмеравања његовог развоја
- По потреби школа омогућава да са учеником континуирано раде еминентни музички педагози у циљу што квалитетније припреме ученика за наставак школовања
- Школа организује солистичке концерте ученика са посебним способностима у присуству еминентних музичких педагога у циљу праћења у усмеравања развоја ученикових способности
- У циљу пружања подршке ученицима са посебним способностима и омогућавања њиховог што чешћег јавног наступања остварује се интензивна сарадња на нивоу одсека са другим музичким школама региона
- Ученицима се омогућава да наступају у оквиру сарадње са другим музичким школама из земље и иностранства
- Ученици се укључују у најразличитије програме других образовних институција и институција културе у граду и шире
- Ученици се укључују у хуманитарне акције
- Организује се одлазак ученика на концерте или на праћење такмичења у својој категорији у циљу сагледавања постигнућа других ученика
- У оквиру радионица комуникације обрађују се теме професионалне оријентације и пружа могућност консултација са психологом
- У случају да породица није у могућности да пружи сву потребну материјалну подршку ученику, школа у складу са својим могућностима преузима део обавеза, или обезбеђује подршку локалне заједнице.

Програм допунске и додатне наставе

Допунска настава се организује за ученике којима је потребна помоћ у савладавању програма и учењу са једним часом недељно, односно са по 35 часова годишње.

Организовање допунске наставе предлажу стручна већа предмета на почетку школске године.

Праћење ефеката допунског рада врши се континуирано, а евидентира у дневницима образовно-васпитног рада.

Планирање садржаја допунске наставе врши предметни наставник.

Додатна настава се организује за ученике са посебним способностима, склоностима и интересовања за поједине предмете у трајању од 1 часа недељно, односно са по 35 часова годишње.

Организовање додатне наставе предлажу стручна већа предмета на почетку школске године.

Праћење ефеката додатног рада врши се континуирано, а евидентира у дневницима образовно-васпитног рада.

Планирање садржаја и реализације овог вида васпитно-образовног рада врши предметни наставник.

Програм културних и јавних активности школе

Врсте културних активности школе
■ организовање школских и ваншколских ученичких јавних наступа и концерата; ■ организовање концерата професора; ■ организовање концерата гостујућих музичких уметника; ■ активности везане за организовање ученичког учешћа на домаћим и међународним музичким такмичењима (за појединце и камерне ансамбле), смотрама, фестивалима и сличним манифестацијама; ■ организовање концертних размена и гостовања и сличних манифестација на нивоу појединих одсека и на нивоу школе; ■ организовање мајсторских курсева истакнутих музичких педагога и извођача; ■ организовање концертних предавања, семинара, трибина, саветовања и сличних скупова, везаних за музичку педагошко-извођачку проблематику; ■ обезбеђивање редовне медијске промоције школе путем електронских и писаних медија и путем сајта школе; ■ успостављање разних облика сарадње са домаћим и иностраним институцијама културе.
Ученичке јавне и културне активности
■ јавни наступи у оквиру интерних и јавних часова и концерата у организацији школе ■ јавни наступи у оквиру концерата класичне музике у локалној средини у организацији образовних институција или институција културе ■ учествовање у реализацији школског фестивала „Еуфонија“ ■ учествовање на школском такмичењу „Шкрипи ћерам“, „Солфеђијада“, „Свирац“ ■ јавни наступи у оквиру заједничких концерата музичких школа региона ■ учествовање на такмичењима ван школе - у земљи и иностранству ■ учествовање на хуманитарним концертима и узимање учешће у хуманитарним акцијама у граду ■ учествовање у оквиру програма међународне концертне и културне размене и сарадње

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања

У одговору на насиље, злостављање и занемаривање Основна музичка школа „Филип Вишњић“ (даље: Школа) дужна је да спроводи превентивне и интервентне активности, процењује ризике, обезбеди заштиту од насиља, злостављања и занемаривања и прати ефекте предузетих мера и активности.

Законом о основама система образовања и васпитања прописане су забране свих видова дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања. Примењујући Правилник о протоколу, школа је дужна да обезбеди:

- услове за безбедно и подстицајно одрастање и развој детета и ученика,
- заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања, као и
- право на правично поступање,
- заштиту приватности и
- подршку за физички и психички опоравак и социјалну реинтеграцију детета и ученика који су били изложени насиљу, злостављању и занемаривању.

Појам насиље тумачи се као сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета, ученика, запосленог, родитеља, старатеља или трећег лица, што значи да се прописане забране односе на све учеснике у остваривању делатности школе.

Циљеви програма

- Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад Школе за препознавање насиља, злостављања и занемаривања;
- Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља;
- Развијање и неговање богатства различитости и културе понашања у оквиру васпитно-образовних активности;
- Информисање свих укључених о раду Школе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља;
- Развијање вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља;
- Стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања;
- Дефинисање правила понашања и последица кршења правила;
- Умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља (Наставничко веће, Ученички парламент, Савет родитеља, Школски одбор);

1) Општи циљ програма

Општи циљ програма је унапређење квалитета живота деце/ученика применом:

- Мера превенције којима се у Школи ствара сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације;

- Мера интервенције у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање.

2) Специфични циљеви у превенцији

- Ангажовање постојећих ресурса у Школи за стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања;
- Укључивање свих интересних група (деца, ученици, директор, наставници, административно и помоћно особље, родитељи, старатељи, локална заједница) у доношењу и развијању програма превенције и заштите кроз наставне и ваннаставне активности;
- Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад Школе за препознавање насиља, злостављања и занемаривања;
- Дефинисање поступака и процедура за заштиту од насиља и реаговање у ситуацијама насиља;
- Информисање свих укључених у рад Школе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља;
- Унапређивање компетенција наставног и ваннаставног особља, деце/ученика, родитеља, старатеља и локалне заједнице за уочавање и решавање проблема насиља, злостављања и занемаривања.

Задачи Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања

Задачи чланова Тима за заштиту деце/ученика од насиља су да:

- Учествоју у обуци за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
- Информишу и пруже основну обуку за све запослене у установи са циљем стицања минимума знања и вештина неопходних за превенцију, препознавање, процену и реаговање на појаве насиља, злостављања и занемаривања деце/ученика;
- Кординирају израду и реализацију програма заштите деце/ученика од насиља (превентивне и интервентне активности);
- Организују консултације у установи и процењују нивое ризика и безбедности деце/ученика;
- Прате и процењују ефекте предузетих мера у заштити деце/ученика;
- Сарађују са релевантним установама;
- Воде евиденцију о појавама насиља;
- Прикупљају документацију;
- Извештавају директора школе, стручна тела, Ученички парламент, Савет родитеља и Школски одбор.

Праћење спровођења превентивних и интервентних мера и активности врши се увидом у педагошку документацију, извештаје, свеску праћења, анкетне листиће, зидне

паное, огласне табле школе, школску документацију и решења о покретању дисциплинског поступака.

Програм професионалне оријентације

Садржај активности	Време реализације	Носиоци активности
Континуирано праћење рада и постигнућа ученика на часу	Од почетка до завршетка школовања у ОМШ	Наставници, председници стр. већа, директор
Континуирано праћење рада и постигнућа ученика кроз редовне провере знања на смотрама ученика	Континуирано - Нарочито интензивно током другог образовног циклуса	Наставници, председници стр. већа, директор
Континуирано праћење рада и постигнућа ученика кроз ваннаставне активности	Континуирано - Нарочито интензивно током другог образовног циклуса	Наставници, председници стр. већа, директор
Континуирано праћење резултата остварених на такмичењима	Континуирано - Нарочито интензивно током другог образовног циклуса	Наставници, председници стр. већа, директор
Усмеравање ученика на редовно слушање класичне музике и посеђивање концерата	Континуирано - Нарочито интензивно током другог образовног циклуса	Наставник главног предмета
Организовање консултација са наставницима СМШ везано за праћење рада и постигнућа ученика (преслушавања)	Најмање две године пре полагања пријемног испита	Наставници главног предмета директор
Организовање консултација са наставницима СМШ везано за одабир програма за пријемни испит	Најмање годину дана пре полагања пријемног испита	Наставници главног предмета директор
Организовање рада ученика са наставником из СМШ	Најмање пола године пре полагања пријемног испита	Наставници главног предмета директор
Организовање консултација родитеља са директором школе у присуству свих наставника који предају детету на теме: 1. Жеље и планови ученика 2. Могућности ученика (остварени ниво знања и искуства) - према резултатима показаним приликом провера знања - према мишљењу предметних наставника 3. Давање тачних и благовремених информација о свим битним питањима везано за рад средњих музичких школа 4. Упознавање родитеља са будућим обавезама ученика у СМШ и упућивање родитеља да ступи у директан контакт са новом школом 5. Давање информација везано за пријемне испите 6. Разматрање могућности родитеља да набаве квалитетан инструмент неопходан за СМШ	Најмање пола године пре полагања пријемног испита	Директор и сви наставници који предају ученику
Пружање могућности ученику да одржи солистички концерт у школи у оквиру припрема за пријемни испит	Током целог школовања, а нарочито у завршном разреду	Наставници главног предмета директор

Програм сарадње са локалном самоуправом

Школа са јединицом локалне самоуправе остварује сарадњу у следећим подручјима деловања:

- у области реализације инвестиционог одржавања школског објекта
- у области остваривања превенције насиља деце/ученика
- у области реализације планираних ваннаставних активности
- у области реализације културних манифестација у организацији јединице локалне самоуправе
- у области заједничког планирања међународне сарадње

Програм сарадње са породицом

Партиципација родитеља у школи, тј. њихова укљученост у различите аспекте школског живота представља важну компоненту образовно-васпитног процеса и у непосредној је вези са квалитетом тог процеса. Партнерство породице и школе представља важан предуслов за адекватно подржавање и подстицање развоја детета, будући да је добробит детета централни интерес, како породице тако и школе.

Програмом сарадње са породицом, школа дефинише области, садржај и облике сарадње са родитељима, односно старатељима деце и ученика, који обухватају детаљно информисање, саветовање, укључивање у наставне, и остале активности школе и консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања, са циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја.

Програм сарадње са породицом обухвата и организовање отвореног дана сваког месеца, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно-васпитном раду.

Ради праћења успешности програма сарадње са породицом, школа организује анкетирање родитеља, односно старатеља, у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом са циљем добијања сугестија за њено унапређивање.

Мишљење родитеља, односно старатеља, добијено као резултат анкетирања, узима се у обзир у поступку вредновања квалитета рада школе.

Циљ програма сарадње са породицом

Породица и школа имају заједнички циљ – подржавање и подстицање развоја ученика.

Програми у области сарадње са породицом усмерени су, пре свега, на развијање партнерских односа између кључних актера у Школи, као и на јачање родитељске компетенције, посебно у областима васпитања и превенције негативних појава.

Задаци програма сарадње са породицом

- Информисање родитеља о њиховим правима и обавезама, као и начинима укључивања у рад Школе,
- Задовољавање потреба породице и њених циљева,
- Едуковање родитеља кроз информисање и пружање адекватног модела васпитања и образовања,
- Развијање партнерског деловања породице и школе у образовању и васпитању ученика,
- Обезбеђивање редовне, трајне и квалитетне сарадње породице и Школе,
- Остваривање позитивне интеракције наставник - родитељ,
- Обезбеђивање информисаности родитеља о променама у систему образовању које се тичу ученика, као и о свим наставним и ваннаставним активностима Школе.

Информисање родитеља и старатеља

Родитељи/старатељи треба да буду детаљно информисани о свим аспектима школског живота и образовног процеса који се посредно или непосредно тичу њихове деце и њих, као и о могућностима на које све начине могу да се укључе у рад школе и дају свој допринос унапређењу квалитета образовно-васпитног процеса.

Ова област сарадње породице и Школе одвија се кроз следеће облике рада:

- Редовно обавештавање родитеља о свим активностима путем сајта Школе
- организовање *Отворених врата* – термина када родитељи имају могућност да са наставницима разговарају о раду и напредовању ученика
- месечно организовање *Отвореног дана*, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно-васпитном раду
- уређивање огласних табли у Школи са садржајима намењеним родитељима
- одржавање родитељских састанака
- одржавање Општег родитељског састанка

Укључивање родитеља и старатеља у наставне и остале активности

Будући да је један број родитеља изразио жељу да партиципира у различитим аспектима васпитно-образовног процеса, школа им то и омогућава на више различитих начина:

- кроз учешће у различитим образовним пројектима који се одвијају у школи/у које је школа укључена,
- кроз сарадњу на обезбеђивању безбедног окружења у школи,
- кроз сарадњу на пољу професионалне оријентације,

- родитељи су сарадници при организацији и реализацији концерата, музичких такмичења и различитих ваннаставних активности у Школи,
- родитељи су сарадници и асистенти у реализацији музичких посета, мајсторских курсева и других активности ученика,
- родитељи су сарадници у организацији и реализацији радионица, хуманитарних акција и сличних активности,
- родитељи учествују у раду стручних тимова које по потреби формира директор школе,
- родитељи су евалуатори васпитно-образовног рада и квалитета рада установе кроз процес самовредновања квалитета рада школе,
- родитељи ученика из осетљивих и маргинализованих група (социјална ускраћеност, сметње у развоју, инвалидитет и др.) имају могућност да учествују у изради и реализацији индивидуалног образовног плана

Укључивање родитеља и старатеља у процес одлучивања

Овај облик сарадње пружа родитељима информације о организацији живота и рада школе, пружа им прилику да доприносе побољшању услова рада школе, као и прилику да утичу на планирање и организовање рада школе, а стално присуство родитеља у школи доприноси учвршћивању односа школе и породице.

Законска регулатива прописује обавезу школе да укључи родитеље у процес одлучивања у школи у својству чланова Савета родитеља и чланова Школског одбора, учешће у раду свих тимова на нивоу школе, као и кроз сарадњу са локалном заједницом, сарадњу са породицом и слично.

Школа организује испитивање потреба и очекивања родитеља применом анкета, а родитељи надарених ученика и родитељи ученика из осетљивих и маргинализованих група (социјална ускраћеност, сметње у развоју, инвалидитет и др.) имају могућност да учествују у процесу доношења индивидуалног образовног плана, да предлажу спољне сараднике у тиму који се бави образовним планом, као и да дају одобрење за спровођење индивидуалног образовног плана.

Едукација и саветодавни рад са породицом

Будући да су родитељи у највећој мери упућени на сарадњу са наставницима и са њима имају најучесталије контакте, важан задатак наставника је да креирају атмосферу у којој ће родитељи бити подстакнути да се укључују на различите начине и да доприносе животу школе без страха да ће то бити протумачено као мешање у професионалну улогу наставника.

Унапређивање компетенција родитеља за педагошко деловање и пружање подршке ученицима Школа организује кроз следеће облике рада:

- едукација кроз организовање мини предавања на родитељским састанцима,
- објављивање едукативних садржаја за родитеље на званичном сајту школе
- ангажовање родитеља као едукатора других родитеља о проблемима који су релевантни за родитељску популацију, а за које су поједини родитељи стручни.

Сарадња са родитељима обухвата следеће садржаје:

- развојне карактеристике и потребе ученика, норме развоја, интелектуални развој, превенција негативних појава (алкохолизам, наркоманија и сл.), понашање ученика, развој способности, подршка учењу, формирање радних навика, професионална оријентација ученика;
- ненасилна комуникација, ненасилно решавање конфликта, превенција и сузбијање неприлагођеног понашања;
- живот детета у породици: услови који задовољавају основне потребе ученика (здравствени, емотивни, економски), структура породице и односи у породици (између родитеља и осталих одраслих чланова, родитеља и деце, деце када их је више у породици), организација породичног живота (активности одраслих и деце у одређеном времену да би се задовољиле потребе свих чланова...), породично васпитање, дечје игре и стваралаштво, садржај породичног васпитања, методе породичног васпитања;
- живот у школи: активности, резултати и понашање ученика и његових вршњака (у току дана, периодично, годишње), стручњаци који реализују васпитање и образовање, организација рада установе (простор и време, распоред активности, разреди, школски прибор, општи услови за задовољавање потреба и различите активности ученика), средства за несметано одвијање активности (школски простор, уџбеници, школски прибор, наставна средства, средства за практичан рад...); чиниоци у друштвеној средини, културна и јавна делатност школе; адаптација на нову средину; укључивање ученика у ваннаставне активности;
- значај сарадње породице и школе; координација, усклађивање и повезивање активности породице и школе у процесу васпитања;
- локална средина у којој живи породица (становништво, дечје и омладинске организације, културне, организације које организују активности деце и младих у слободном времену, здравствене и комуналне службе и друге јавне службе...); шира средина у којој старији ученици посећују наставу или је њихово школовање ван места живљења породице; прва социјализација, идентификација, емоције, прва дружења, утицај литературе, моралне норме.

Начин и поступак остваривања сарадње са породицом

Сарадња са породицом одвија се плански и систематски током целе школске године и подразумева укључивање породице у планирање, реализацију и евалуацију те сарадње. Активности у оквиру сарадње са породицом реализују се на основу Школског развојног плана и Годишњег плана рада Школе и то кроз:

- план рада Савета родитеља
- план рада директора школе
- план за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
- планове рада стручних већа
- планове рада стручних актива

- планове рада предметних наставника
- план професионалне оријентације
-

Програм здравствене заштите

Здравствена заштита јесте организована и свеобухватна делатност друштва чији је основни циљ да се достигне највиши могући ниво очувања здравља грађана и породице. У обезбеђивању и спровођењу здравствене заштите у Републици Србији учествују, између осталих, образовне и друге установе. Здравственом заштитом обухваћена су деца до навршених 18 година живота, школска деца и студенти до краја прописаног школовања.

С обзиром на то да у оквиру основног музичког школовања није предвиђено похађање општеобразовних предмета, сви ученици основне музичке школе у обавези су да похађају наставу у редовној основној, односно средњој школи. Законом је регулисано да се здравствена заштита деце остварује у оквиру редовног школовања.

Што се тиче здравственог осигурања запослених и њихових сродника Школа као установа врши осигурање поменутих у складу са позитивним прописима који регулишу ту област.

Програм социјалне заштите

Социјална заштита је организована друштвена делатност од јавног интереса, чији је задатак пружање помоћи и оснаживање за самосталан и продуктиван живот у друштву појединца и породице, као и отклањање последица социјалне искључености. Дете има право да, у складу са својим узрастом и зрелашћу, учествује и слободно изражава своје мишљење у свим поступцима у којима се одлучује о његовим правима. Малолетно лице може да буде корисник права или услуга, између осталог, ако му је угрожено здравље, безбедност и развој.

Што се тиче овог вида заштите, обавеза основне музичке школе је да формира тим за заштиту деце од насиља, чији је један од задатака да сарађује са стручњацима из других релевантних установа у локалној заједници. Сарадња између школе и Центра за социјални рад односи се на координацију ради обезбеђивања свеобухватне заштите деце од насиља и обезбеђивања социјалне заштите детета и породице.

Програм заштите животне средине

Систем заштите животне средине је систем којим се обезбеђује остваривање права човека на живот и развој у здравој животној средини и уравнотежен однос привредног развоја и животне средине у Републици Србији.

Школа предузима све мере заштите животне средине, у складу са законом.

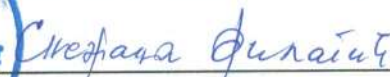
Такође, као установа у области образовања, у оквиру своје делатности подстиче, усмерава и обезбеђује јачање свести о значају заштите животне средине.

Председник Школског одбора

Ивица Кузмановић

Директор ОМШ „Филип Вишњић“

Снежана Филагић